

ELŐFIZETÉS

BELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1906.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 31.

Ma számunk főbb közleményei:

- Vezérolk: A revolver.
- A város autemobil-vállalata.
- Egy aradi iparművész esete.
- Bánffy — Fejérváryhoz.
- A Incefi kettős gyilkosság.
- Egy mártír nő szenvedése.
- Hét gyilkosság.
- Halálos vallatás.
- A makói kaszinó bezárása.
- Száll békekezelője.
- Rágalom miatt a halálba.
- A modern Sodomából.
- Suttogás közben.
- Öngyilkos legházigazgató.
- Uri gazemberek.
- Tárcs: A hozomány. Irta: Peterdi Sándor.
- Csarnok: Helén. Irta: M.-Hrabovszky Julia.

A revolver.

Arad, március 30.

Egy revolverlövessel több, egy emberrel kevesebb. A közönség, amely különben közömbösen halad el ilyen esetek mellett, most felüti a fejét s azzal az előítéletes lekicsinyléssel, mely immár megszokott dolog előttünk, kimondja a szentenciát:

— Mindennek az újságírók az okai!

Tehát az újságírók. Azok az újságírók, akik kétrét görnyedve robotolnak, hogy a közönségnek a reggeli kávéja mellett meglegyen, a hirmondója; azok az újság-

írók, akik odaadják a maguk kincseinek legjavát, hogy tájékoztassák az embereket új szellemi evolúcióról, a világ előhaladásáról. Az újságírók az okai. *Lügt, wie telegraphiert*, — mondta már Bismark is erről a sajátságos emberfajról, melynek az a hivatása, hogy az emberiség elé tárja embereknek és társadalmaknak szennyesét s amely e közben megfélemezik a saját dolgairól és saját szennyeséről. Csuf fajzat.

Ime, ugyebár jól ismerjük ezeket a közhelyekké devalválódott véleménynyilvánításokat. Csak az a sajátságos, hogy azoknak, akik mindezeket hangoztatni szeretik, sohse jutott eszükbe: vajjon miért nem igyekeznek az újságíró a saját dolgait is közölni a közönséggel? Miért nem válaszol arra a temérdek fitymáló nyilatkozatra, amelynek megtételére jogot formál vele szemben a legkisebb senki is. Hiszen módja, tere lenne reá, s ha mással nem, magával a terrorizmus hatalmával is torakára forraszthatná a szót becsmérőinek. És az újságíró mégis hallgat magáról. Szorgalmasan csinálja a reklámot másoknak s igyekszik minél jobban szolgálni azt a közérdeket, amely épen neki nem érdeke. De azért mégis az újságíró az oka, ha a rágalom halálba visz valakit. Benne van a zsurnalisztika minden csunya ügyben.

Higgadtan nézve a közhangulatnak ilyen alakulását, szinte természetesnek találjuk azt. A mi mesterségünk szabad mesterség. Ma sem kell hozzá más, mint jó

toll, erős ítélőtehetség, némi szellemi kvalitás és ha nem is lekszikoni pontosság, de univerzális tudás. Régebben azonban még ez se nagyon kellett. A pályatévészett emberek Eldorádója volt a szerkesztőségi asztal s bizony sokan voltak, akik végső menedéknek tekintették a soványan jövedelmező, de sok kellemetlenséggel járó pályát. Az akkori idők hangulatának a maradványa az a nézet, hogy az újságíró amolyan fura, kissé kétes, kissé piszkos lény, akivel kezdet kell ugyan szoritani, de előbb keztyüt huz a halandó. Ha valahol panama történik, újságíró orront a nép, amely úgy beszél a revolverzsurnalisztáról, mint a sajtó lényeges tényezőjéről.

Ostoba vádak ellen mentegetőzni: ostobaság. Félművelt emberek szokása, hogy rosszakaratulag és lekicsinylőleg nyilatkoznak másról, csak hogy a saját hibáik és saját csekélységük ne legyen annyira szembeötlő. Félművelt emberek és csakis ilyenek azok, akik még ma is terjesztik azokat a galád meséket, melyek az újságíró becsületét s az újságírás intencióinak tisztaságát érintik. Általánosságban így áll a dolog s épen ezért nem tartjuk mi érdemesnek, hogy ezekre a mendemondákra reflektáljunk. De vannak speciális esetek is, mint például most a nagyváradi öngyilkosság ügye.

Két gazember, akiknek az újságíráshoz nincs több közük, mint akármelyik utkaparónak, zsarolásra használta a sajtó hatalmát. Hogy annál valószínűbbé tegyék

A hozomány.

Irta: Peterdi Sándor.

Odafénn a magas égben már napok óta nagy takarítás lehetett, az angyalok a dűnyhacihákat ugyancsak rázogathatták, mert a puha, fehér pihé harmadnapja, hogy folyton hulldogál lefelé. Lassankint beföd mindent a csillogó, szikrázó hó. A kocsiton még csak végignyikorong néha-néha egy-egy szekér, de a gyaloguton már nem formálódik ki se cipő, se szőges csizma. Az ilyen zlmankós időben csak a jár kün, akinek nagyon muszáj, de különben még a kувasz kutyát se verik ki a házból. De hát mit is keresne a falusi télen házon kívül. Télviz idejére a belső dolgok maradnak; a gazda legföljebb az istállóig ha elmegy. Az asszony népnek a java munkája is ott esik meg a pattogó rözse, duruzsoló kemence közelében.

Rendes körülmények között Ambrus Jánoséknál sincsen az máskülönb; de ma — tudja Isten! — mi ütött hozzájuk. Különösen az asszony, az Eszti néne sehogy sem leli a helyét; folyton tesz, vesz, kacatol. Itt egy székkel tol arrébb, amott az asztalteritón ránt egyet, az almárlumót kőtényével még egyszer — a jó ég tudja hányadszor! — végigsimítja, de a szemé — az ablakon jár.

— Még most se jön! — sóhajt szomoruan, mikor az üres nagy utat látja.

— Ejnye asszony, legyen már eszed! —

zsörtölődik Ambrus gazda. Hiszen a vonat is csak egy óra múlva érkezik meg.

— Igaz ni! — felelt mosolygva a felesége; — de vajjon ezzel jön-e ... vagy ...

— Azt nem tudom, nem írta meg. Nem akarta, hogy ebben a csuf időben kimenjünk elébe.

— Milyen jó szíve van a lelkeknek!

— Mindig ilyen volt! Apja fia! — büszkélkedett Ambrus uram. Hanem asszony, hogy állunk a vacsorával? Lesz e valami jó?

— Hogy lesz e? De még az a bugyogós török császár is megszopogatná az ujját utána, ha enne belőle. Tudom én, hogy mit szeret az én fiam.

— Fiam ... fiam ... dobogott a férfi, talán nekem is volna hozzá jussom, vagy mi! De kell is, hogy kitégy megadért anyjuk, mert József urit koszthoz szokott ám, annak a kényes gyomra be nem veszi a paraszti ételket.

— Az édes anyja főztét ugyan megeheti, — büszkélkedett az asszony. Hét vármegyét bezsaladhatott kigyelmed, amíg a Dobozy kuria konyhájának mását találta. Ott pedig a főzőkánál az édes anyám kezében volt. Az volt az én mesterem.

— Imhol a bizonyíték! — fordított egyet Ambrus gazda a beszéd folyásán és kedélyesen ütegetett testének mellette alatt kigömbölyödő részére. Csak meg ne fázna az a fiu ...

— Bizony mégis jó volna, ha fogatna és kivinné a nagy bundát ...

— Az ... az ... de hátha zokon venne ... Aztán nem gyerek már ... megtanult a maga lábán járni ...

— De még hogy! Nagyságos ur lett belőle, hogy az az én jó Istenem áldja meg minden lépését! Mikor végimentem vele a fővárosban az utcán, mind a harmadik ember megsüvegelte. Volt közöttük méltóságos ur, de miniszter is és a fiu csak úgy köszönt, hogy: szervusz! No én majd a nyakába ugrottam ott az utcán ...

— Derék gyerek, szent igaz! Eleven eszű volt, hasznát vette. Ma ur! Es nem resteli az én abaposztós ruhámat. Mikor elvitt az országházba, mindenkinek elmondogatta: ez az én édesapám. Ha Isten segíti, még felviheti a dolgát.

— Ugy lakik, mint egy prince ...

— Aztán, hogy szeretik az asszonyok! Az egész szobája tele van gyönyörűséges arcképekkel ...

— De én már úgy szeretném, ha megnősülne ...

— Ne busulj anyjuk, az is meglesz! Eszem a mindenit! már magam se bánám, ha egy liliomtermetű, patyolatképű, aranyos teremtnék azt mondhatnám: menyem asszony! A kis kését ennek a világnak! No majd megjön ennek is a sora! Hanem upre pupos ... Ne nézegesd már annyit azt az utcát, hanem hipp-hopp a konyhába, mert majd hoppon marad az éhes vendég! Ejnye, de bánom, hogy Lidi épen nincs itthon ...

tollforgató mivoltukat: hosszú és borzas haját viselnek és külsőleg karrikirozzák a hírlapírót. Hogy pénzt szerezzenek, belemásznak minden kloákába és revolvert szögeznek az emberek mellé. Ezek pedig, annak tudatában, hogy a reájuk dobott szennyből mindig megragad valami, fizetnek. Ha nem fizetnek, a rágalom kivetí reájuk a hálóját s ha véletlenül érzékenységük nem tűri a rágalom folytán feléledő hidegséget: kész a tragédia. Az újságírók tették.

Onérzettel elmondhatjuk: aki zsarol, aki revolverez, az nem újságíró. Abban a pillanatban, mikor ezt megteszi, megszűnik miközénk tartozni, még ha maga a megtestesült zsenialitás is. Az ilyen embert mi magunk közösítjük ki, ha meg tudjuk róla, hogy tettével a mi karunk tisztességébe gázolt. És ajánljuk mindenkinek: ha valaki revolverezési célzattal keresi fel, ne nézzen semmit, hanem pofozza fel, rugja ki házából azt az alakot. Mi leszünk akik legjobban fogunk neki tapsolni.

Az álhírlapírók spéciesével le kell már egyszer számolnunk. Ezek az emberek tesszik hideggé a mi számunkra a társadalom légkörét, ezek miatt kell a mi tisztességes, önzetlen munkánkban galád invektívákat tünnünk. A társadalom rendje már az, hogy minden foglalkozásnak megvannak a maga bitangságból élő alakjai: a hírlapírásnak azonban nem szabad ezeket az élősdieket megtűnni. Fogjon kezét velünk a közönség, amelytől talán most kérünk először szolgálatot, — segítsen bennünket a gaz kiirtásában. Ahol csak halvány árnyát véli is felfedezni a revolverezésnek, hívjon bennünket segítségül. Mi majd tudjuk a módját, hogyan kell kipuhtítani azt a börtönbe való söpredéket, amely magát mocskolván be, miniket igyekszik megbecsteleníteni. Ilavára velük!

§.

A város automobil-vállalata.

(A helyettes polgármester Budapestén.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

Aradváros közgyűlése *Avarfy* Géza indítványára tudvalevőleg elhatározta, hogy Aradon automobil-omnibusz járatot fog létesíteni és azt saját kezelésébe veszi. Az ügyet, mint ismeretes, tanulmányozás céljából a közlekedésügyi bizottságnak osztották ki.

E hírre, még a hivatalos pályázat kiírása előtt, több budapesti megánvállalkozó ajánlatot adott be a városhoz, amelyben előadták, hogy a városra nézve rendkívül kedvező feltételek mellett hajlandók volnának a szükséges automobiloikat szállítani.

A mai napon újabb ajánlat érkezett a városhoz. Ennek benyújtója *Markhot* Jenő budapesti mérnök, a *Scheibler*-féle automobil-gyár képviselője előadja, hogy *Rudas* Samu budapesti vállalkozó, az aradi automobil-omnibusz vállalat tervezője alapos tanulmányozás után a *Scheibler*-féle automobilt akarta használatba venni. Ajánlja ugyanazokat a városnak.

Az automobil kocsik szerkezetéről az alábbi ismertetést adja:

A kocsit sajtolt acél alváza épül, 20—24 lóerőjű és négyhengeres motorral van ellátva. A motor összes szelepet vezényelték; a szívó és kipuffogó szelepek a henger két oldalán vannak elrendezve. A motor teljesen zajtalanul és a lehető leggazdaságosabban működik, úgy, hogy a motor benzinfogyasztása óránként és lóerőnként csak 300 gramm. A benzinfogyasztás az erőszükségletnek megfelelően önműködőleg szabályoztatik. A gép mágnes elektromos gyújtással van ellátva, amely sem gondozást, sem utánnézést, sem pedig kicserélést nem igényel és megbízhatóan működik. A motor hűtésére szabadalmazott hűtőkészülék szolgál, szelöltetővel és centrifugál szivattyúval kapcsolatban. Az egymáson elmozduló részek kenése egy a vezető előtt elhelyezett önműködő központi kenőkészülékkel történik. Az erőátvitelt a hátsó kerekekre lánchajtás eszközli, még pedig négy féle sebességgel előre (maximális sebesség 16—18 kilométer és egy sebességgel hát-

rafelé; azonfelül a vezetőnek médjában van a motor szabályozása által a sebességet tetszőlegesen csökkenteni. A járókerekek tömör-gummi abronccsal vannak felszerelve, ami a kocsikélmélését nagyban előmozdítja. A kocsiszekrény kívül fényezett, belül keményfaburkolással van ellátva. A kocsik belsejében 14, alól a vezető mellett 2 ülő és hátul 6 állóhely van. A kocsitetején van a podgyásztartó. A világítás petroleumlámpákkal történik.

Ezen leírás után pedig megemlíti az ajánlattevő, hogy teljesen felszerelt és üzemképes állapotban levő kocsit, vámmal együtt 19.500 koronába kerül.

Annyi bizonyos, hogy a városnál már kezdenek komolyan gondolkozni az automobiloiról. Vasárnap nyílik meg Budapesten az idei nemzetközi automobil-kiállítás s úgy értesülünk, hogy *Varjassy* Lajos h. polgármester vasárnap Budapestre utazik, ahol megtekinti az automobil-kiállítást és érintkezésbe lép az ajánlattevőkkel.

Egy aradi iparművész esete.

(Nyílt levél.)

Arad, március 30.

Varjassy Lajos urnak,

az aradvárosi iparpártolási mozgalmat szervező bizottság elnökének!

Polgármester-helyettes ur, azzal a szép beszéddel, amelyet a főnnebb nevezett bizottság első ülésén tartott, új hivatalt vállalt magára. Hivatalt, amely javadalmazással nem jár, dicsőséget is keveset ad, hanem sok munkát és kellemetlenségeket tűrését kívánja meg. Ebben a hivatalos minőségében interpelláljuk meg s ha kellemetlennek találja a dologban való eljárást, jobb, ha mindjárt az elején hozzászókik a tövissekhez. Pedig az ügyben okvetlenül tenni kell valamit, különben a világ furcsa véleményét alkothat a mi iparpártoló mozgalomunkról. Azt, hogy a mi az emeleti tanácssteremben disputálnak az iparpártolásról, a földszinten, a rendőrkapitányság a legridegebb bürokráciával utasítja el a hazai, a helyi ipart.

A jelen eset annál komolyabb megítélés

— Pedig milyen régen nem látták egymást. Ugyan nagyot nézne Józsi, hogy milyen szépséges virágszál lett a pöttöm kis leánykából... — büszkélkedett az anya.

— Meghiszem azt — de anyjuk...

Esztli néne még egy fürkésző pillantást szalajtott végig az országuton, azután kimev a konyhába, az ő birodalmába. Helyette most már Ambrus gazda állt oda az ablakhoz kémlelni a fehér utcát.

A két öreg a Józsi fiut várta. Azelőtt évenként egyszer-egyszer le szokott rándulni a faluba, de amióta képviselő lett, már vagy egy éve nem látogatott el szülőhelyére.

— Nagyon huzhatja haza a szíve, hogy ebben a hideg időben utnak indult — gondolta magában az apja.

Aztán rendezgetni kezdett. Karcsunyaku palackokban bort tett az asztalra; a szitában megrázta az illatos muskotályt; a barátára szitt pipákat sorba próbálgatta: vajjon jól szelelnek-e; egy nagyhasu butykost megkotyogtatott, vajjon van-e még benne. Aztán éppen huzni akart belőle, mikor száncsilingelés hallatszott. Alig hogy letette a butykost, már nyitották is az ajtót.

A fiu lépett be anyjával:

— Jó estét, édes apám!

— Hozott isten nálunk, édes fiam! — kiáltá az öreg és derekasan megcsókolta fiának a hidegtől kipirult arcát.

— No csak ide hamar a kályha mellé! — unszolta az anya.

— Hogy is ne! Itt a jó melegítő ni! Kapsz biam hamar vagy két pohárkával... Nem a szomszédból került...

Nem is nyugodott az öreg, míg bele nem diktált két pohárkával a jó papramergóból.

— Igy ni! ettől felengedsz! Nos, hogy utaztál fiam! Derék! Hadd lássalak közelebről... Adta teringetta, de madárbusban vagy! A szíved is megfakult... Csak nem vagy beteg?...

— Nem édes apám! Hát maguk hogy vannak? Jól, ugye...

— Hála az égnek semmi bajunk... Az öreg vesszőt már nem éri sok veszedelem... hanem aztán nem is sok kell neki, hogy kettéroppanjon... Utca neki anyjuk! már látom mindjárt eltörik a mécses! No csak találj hamar, aztán majd eidiskurálgatunk...

Esztli néne hamarosan még egyszer megölelte a fiát, szeretettel megsimogatta arcát és elsietett.

Apa és fiu maguk maradtak.

— No nagyságos fiam, hogy megy a sorod? Jól, mi?

— Csak megvagyok valahogy, apám. Küzdünk az étellel, vergődünk a gondokkal, a melyekből a csendes faluba oly kevés jut el...

— Küzdés? Gond? — pattant fel az öreg. Adta lelke! Csak nem magadról beszélsz édes fiam?! Van szép állásod, van szép jövedelmed, befolyásod, uri barátaid, előkelő ismerőseid — hát mi kell még több! Kutya meg a macska! A lakásod csupa kép, csupa szőnyeg — alig mertem leülni és te... Hopp! megvan! Fiu szerelmes vagy! No, akkor értem, miért van ilyen pópista szíved és mitől soványodtál le... Sebaj! Kicsoda az a leány? Hogy hívják?...

— Ugyan édes apám...

— Elhiszem azt, hogy megakadhatott rajtad a szeme. Aztán, kutya meg a macska, egy képviselő...

— Beszéljünk másról apám. Milyen volt a szüret?

— Szépen fizették... jutna belőle egy kis lakzira...

— Majd eljön annak is a sora...

— Nem is hiszek én ennek a te tót bájuszodnak! Hát most ez a módi járja? Elég fura! Ha asszonyép volnék, meg nem csókolnának...

— Nini, hát a Lidi hugom?

— Az lett csak a helyre leány! Most a Julis néninél van, hogy egyet-mást megtanuljon, amire itt nincs módja.

— Szerettem volna látni, ma holnap már férjhez megy...

— Csak vezessen hozzánk az Isten egy arravaló fiatalembert. Kap szép leányt, jó leányt, meg a takaréokban is van már a részére... No meg te se hagyod el a hugodat ugye... segített őt...

— Hogyne... hogyne... természetesen, folyt volna még tovább a beszéd árja, de az ajtó nyílt és Esztli néne lépett be az illatos, párologó tálakkal. A képviselő ur leült az asztalhoz. És ahogy ezeket az egyszerű embereket, az ő szüleit maga előtt látta, apja kedélyes tréfát, anyja becézgetéseit hallotta, úgy érezte magát, mintha csak egy más világba került volna, hol a lélek minden földi salaktól megtisztulva, szabadon csapong.

Aztán, hogy hire ment a képviselő hazajöttének, a kis község kiválóbbjai, a rokonok, ismerősök egymásnak adták a kilincset. Hogy

alá esik, mert a kívül a sérelem megtörtént, nem holmi foltozó varga, vagy seprűkötő, hanem egy iparművész-tehetséggel megáldott, de az élelmesség teljes híjjával tengődő aradi iparos. A két év előtt tartott aradi iparművészeti kiállításon a fővárosi tárgyak között föltűntek Hartmann Pál aradi porcellánfestőnek tárgyai. Minden szakértő-dicsőretnél szebben beszélt az, hogy a kiállításhoz lerándult fővárosi művészek és egyéb előkelőségek mind egy- és más porcellán festési munkákat rendeltek Hartmann Pálnál, s ő azokat az illetők teljes megelégedésére szállította is.

A szakértők különben azt mondják erről a Hartmann Párról, hogy nagy tehetsége van; szépen rajzol és stilizál, a színezése is kitűnő, de nincs benne elég élelmesség és üzleti szellem. Így van az, hogy csak küzködéssel tud megélni, s hogy dolgaival vásárolni is kénytelen, hogy valamit keressen.

Tárgyait most, az aradi vásárra is ki akarta rakni, de az aradi rendőrség ezt nem engedte meg. A rendőrség egy 1902-ből származó közgyűlési határozatra vagy szabályrendeletre hivatkozott, mely szerint porcellán-tárgyakat csakis külön, fedett deszkasátrákban, vagy bódékban lehet eladni. De Hartmann Pálnak nincs annyi pénze, hogy külön deszkabódét építtethetne; csupán egy asztala van, ahol tárgyait kirakja. Ezt a rendőrség nem engedte meg. Mikor Hartmann Pál magánál Sárkot Domokos főkapitány-nál járt, hogy a vásáron való elárusítást tegyék lehetővé, a főkapitány idegesen, kellemetlen kifakadások között elutasította a kérelmét, s azt mondta, hogy ő nem változtathat a szabályrendeleten.

Megjegyezni való: Hartmann Pál ugyanily járatban Temesvárott is járt. Ott is van olyan szabályrendelet, amely a porcellán- és üvegárusokat sátrákba szorítja. Azonban a temesvári főkapitány a méltánylást érdemlő körülményeket tekintetbe vette, s megengedte Hartmann Pálnak, hogy tárgyait sátor nélkül, asztalon árúsihassa.

Amit Temesvárott a magyar iparossal megtehettek, azt Aradon, az aradi iparosnak, az iparművésznek megtagadták. S a Ferenc téren szabadon, hatósági támogatás mellett fogják

árusítani a karlsbadi porcellánokat, cseh üvegárusokat, még az egyéb osztrák cikkeket, — de az aradi iparosnak a maga készítményei eladását nem engedi meg a paragrafusokon paripázó rendőrség.

Az ügy véglegesen csekélységnek látszik. Nem ipari szubvencióról, nem ingyen telekről és adókedvezményről van szó, hanem pusztán arról, hogy egy szegény ember — még ez a szerencse a dologban, mert így elkerül bezzünk a vád, hogy érdekből állottunk az ügye mellé — hogy egy szegény ember, aki véletlenül ügyes, tehetséges iparos, a vásáron eladhata-e, vagy nem. Hiszen ép úgy lehetne a sátrat, amelyet a bürokrata vaskalaposság el nem enged, neki közadakozásból is megvenni. De az iparosnak nem alamizsna, nem könyöradmány kell, — azt el se fogadná — hanem józan belátás és méltányosság.

És az ilyen kicsiségeken sok minden mullik. Polgármesterhelyettes ur, ismeri az Ocskay brigádérosnak azt a jelenetét, amelyben a brigádéros azzal fenyegetődik, hogy a fejedelem ellen fordul, ha az ő hírhordozóját, a palócot ki nem engedik a fejedelem börtönéből? „Az a palóc az én küldöttem volt: ahhoz én a becsületemet kötöttem. Ha annak a palócnak valami bántódása esik, az én becsületemen esik fölt. Becsület nélkül pedig nincs hűség!” Nos, polgármesterhelyettes ur, ehhez a kicsi, jelentéktelen ügyhöz van kötve az aradi iparpártolási akció becsülete. Ha ennek az iparosnak, aki művész is a mesterségében, bürokrata me-revségből, olyan okokból, amely talán szabályrendeleten alapszik, de igazi értelme nincs, — a sovány kenyér megkeresését is lehetetlenné teszik, akkor kár további tanácskozásokat és ankéteket tartani arról, hogy mikép is kellene a hazai ipart igazán pártolni. +

A facseti kettős gyilkosság.

(Tizenhatszáz cigány elfogatása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

A dévidéki rabló-törtételekben régi idő óta nagy szerepet játszik a hírhedt Krpács soósi cigány család, melynek nem egy tagja ül je-

lenleg is fegyházban. Legújában az derült ki róluk, hogy ők gyilkolták meg embertelen módon Facset mellett Miksa Juont és fiát. A gyilkosok elfogatása csak fáradságos munka után volt lehetséges. Most az egész száz főnyi cigánycsalád ellen folyik a vizsgálat és késégtelen, hogy ők a tettesek, mert az összes elrabolt tárgyakat megtalálták náluk. A cigányok elfogatásáról a következő részleteket jelentik nekünk:

Még március 14-én történt — miután annak idején részletesen jelentettük — hogy Miksa Juon és fia, Györgye kisszurduki lakosok kocsin Lugasra mentek, hogy onnan koporsót hozzanak Miksa elhunyt leányának. Másnap reggelre a facseti országúton, az ugynevezett Bilna-dűlőben, mindkettőt borzasztóan megcsönkítve, meggyilkolva találták.

A megindított nyomozás alatt a gyanu mindjárt cigányok ellen irányult és a bogsáni csendőrség a nyomozást átterjesztette Temes megye területére is. Azzal mindjárt tisztában voltak a csendőrök, hogy a gyilkosok okvetlen a hírhedt Krpács család köréből valók. Ez a Krpács család mintegy száz főből álló 17—18 egymásba összeházasodott családból áll, melyek már igen sok kellemetlenséget okoztak a hatóságoknak. A tanyájuk Soósd temesmegyei községben van.

A nyomozás kezdetben csak igen nehézkesen mehetett, mignem a gattajai, bogsáni, dettai és soósi csendőségeket összpontosították és tegnap a Krpács család tanyáját Soósdon hirtelen körülkerítették. Dacára a nagy óvatosságnak, mintegy harminc cigány elmenekült, a többiek a soósi község házára vitték. Valóságos vadászatot folytattak a csendőrök egyes cigányokra, hogy elfogják őket.

A megejtett házkutatás alkalmával megtalálták a meggyilkoltak kocsját és minden többi bűntárgyat, meg a löszerszámokat is. A lovakat azért nem találták meg, mert a gyilkosok, nehogy a lovakról rájuk ösmerjenek, a lovakat lebunkózták és bőrüket behozták értékesítés végett Temesvárra.

A csendőrök tizenhatszáz férfit és több asszonyt letartóztattak és átkísérték őket Németbogsánra, hol a vizsgálatot folytatják.

ragyogott a szülők arca az örömtől, a boldogságtól, büszkeségtől!

Jól belenyúlt az éjszakába az idő, mikor nyugodni tértek. Elmaradtak az asztal mellett, hol a képviselő tartotta szót, tréfás mókával a társaságot. Hej, ha ezt pesti barátai látták volna.

Reggel Ambruséknál sokáig jártak lábujj-hegyen, a képviselő ur aludt még, pedig a nap ugyancsak magasán járt már az égen, az édes anyja arcán boldog mosolytal hallgatódzott néha az ajtónál.

— Milyen mélyen alszik! Jaj, csak ne volna olyan halavány a drágám.

— Sokat dolgozik . . .

— És olyan ráncos a homloka . . . Istenem, talán csak nem beteg és titkolja — aggóskodott az anya.

— Majd kifaggatjuk, no . . .

Az árnyék egyenesen állt már, mikor a képviselő ur felébredt. Eleinte azt sem tudta, hol is van. Végre észretért, amikor az édes anyja reá mosolygó arcát meglátta.

— Ilyen jót se aludtam, amióta elkerültem hazuról — sóhajtá.

— Miért fiam?

— Mert . . . a sok zaklatás . . . a sok kellemetlenség . . . eh, de hagyjuk! Ugye nem küldték el, ha néhány napig itt maradok?

— Fiam, vétkezel Isten ellen, ha ilyen beszélsz. Maradj, ameddig jól érzed magad . . .

A napok gyorsan szaladtak. A képviselő ur egészen felüdült. Arca kisimult, szeme élénkebb lett, kedélye visszanyerte rugékonyságát. Szinte el is felelte, hogy miért jött haza; de egy levél figyelmetette. Nagyon sóhajtott, amikor elolvasta.

— Nem halaszthatom tovább . . .

— Este, mikor atyjával valami látogatásból hazatérőben voltak, kitérta lelkét.

Edes apám, hallgasson reám. Komoly dolog vezérelt most haza, magának kell rajtam segítenem . . .

— Nekem . . . rajtad . . . kutya meg a macska! — csodálkozott Ambrus gazda. En, az egyszerű ember segítsek a nagyságos képviselő uron? Hogy lehet az fiam? Tréfa csak, mi?

— Anyira nem tréfa, hogy az életemről van szó . . .

— Kutya meg a macska! no, mi az fiam?

— Mióta elkerültem hazuról, azt a néhány napomat mondhatom csak boldognak, amit most ittáon töltöttem. A többi idegemészto nyugtalanságban, véget nem érő hajszában telt el. Nem bírom tovább. Vagy segítesz rajtam, vagy a legvégsőre vagyok kénytelen.

— Fiam, én nem vagyok tanult ember, az én eszem lassan jár, nehezen megy, míg megöröli, a mit hall. Mi a bajod? Miért van oly nyugtalan életed?

— A mit láttál nálam, a szép lakás, berendezés, a drágaságok: — semmi sem az enyém. Szép fizetésem le van foglalva: — a felét se látom. Osszes időmet azzal töltöm el, hogy ügyvédekkel, végrehajtókkal veszekszem. Nincs tőlük nyugtom sem ebédkor, sem lefekvéskor; a gond, az örök-tépelődés ott áll mindig mellettem s ellopja étvágyamat, álmomat, kislívja szentjaimból a velőt, ereimből a vért. Csak vonszolom még magam a látszatért, a melynek koldusa lettem.

— Édes, édes fiam! lehetetlen.

— Nem lehetetlen! Felvergődtem nagy kinnál a magas polcra és egyszerre akartam élvezni minden örömet, minden gyönyörét, mint az esztelen koldus, a ki váratlanul nagy örökséghez jut, futottam a többivel! Az állásom kívánja — ez volt, amivel ámitottam magam. Költöttem én is, mint azok, akiknek volt mi-ből. Hízogatt nekem, hogy azt hiszik rólam: nekem is van. Hogy honnan? Abban a világban, amelyikben én élek, nem illik gyanakodni, nem illik ezzel törődni. Az egyik adasságot a másikkal foltoztam. Most már kimerültem, nincs aki hitelezzen többé, rövidesen összecsapnak fejem fölött a hullámok. Te segíthetsz csak rajtam.

— Én . . . én . . . hogyan? . . .

— Van házad, — nyögte a képviselő, van szőlőd . . .

— Nygyven évi győrdésem gyümölcse —

— Csak a legutolsó percben öltött az eszembe, akkor, a mikor már a pisztoly csövébe néztem. Kaphatok annyi kölcsönt, a meny nyivel megállíthatom az elnyelésel fenyegető hullámokat.

— Kölcsönt . . . én . . . soha még . . . de hát . . . no csak beszélj . . . hogy is . . .

— Ha fellélegzem, ha az ordító hitelezőket kielégítem . . . megnősülök . . . a hozományból majd kifizetek mindent . . . Találók én asszonyt . . . leányt . . . bánom is én akármí . . . Érted apám? No mondd hogy érted, hogy megteszed . . .

A képviselő ur egész meggörnyedt az egyszerű paraszt ember előtt.

— Mit szól az anyád? Szegény asszony . . . Milyen nagyra voltunk veled . . . Az a . . .

Bánffy — Fejérváryhoz.

Nyílt levél a kormányhoz.

(Az országgyűlés egybehívásáról.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30.

Bánffy Dezső báró ma a Pesti Hírlap vezető helyén politikai szenzáció számba menő nyílt levelet intézett Fejérváry Géza báró miniszterelnökhöz. A levélben élesen körvonalazza politikai álláspontját s egyben igen érdekesen fejtegeti a felelős miniszteriumnak a királylyal szemben való helyzetét és kötelességeit.

Politikai körökben a nap főeseményének tartották Bánffy nyílt levelét, amelyet az országgyűlés összehívásának kérdésében elfoglalt álláspontja miatt a baloldalon elragadtatással emlegettek; az immár népszerűtlen Bánffy megint a legnépszerűbb politikus lett, olyannyira, hogy felmerült már az a terv, hogy Bánffy Dezső bárót szólítsák fel, hogy lépjen be ismét a vezérlőbizottságba.

(A nyílt levél.)

Bánffy a nyílt levélben mindenekelőtt a koalícióval szemben való álláspontját körvonalazza s ezután a következőket írja:

Különálló helyzetemet a koalíció irányában praecizirozva, hasonló szabadsággal kívánom megvonni a határt a te kormányod s politikád és közöttem is. Egykor egy kabinetben, közös politika és barátság fűzött bennünket egymáshoz. Kormányod mai politikája megszakította közöttünk a régi baráti érintkezést. Ezért kell Téged nyílt levél útján fölkeresnem. De midőn ezt teszem, a mai miniszterelnökben is a régi báró Fejérváry Géza becsületes lelkét keresem s az egykori kapocs jogcímén erre próbálok hatni, hogy visszatartsalak attól a végzetes lépéstől, amelyre mai környezeted ragadni akar.

Junius hó óta Veled nem találkoztam, Veled összeköttetésben nem voltam, politikádat elítéltem, elítélem most is és a királyra, mint a nemzetre egyaránt vészhozónak tartom. Kizártnak is tekintem, hogy mi valaha együttesen,

méltóságos ur . . . a grófok . . . azok nem segítenek ugy-e . . . Előkelő barátaid ilyenkor nincsenek . . . persze . . .

Hazaérték. Az ajtó előtt megállottak.

— Ne szólj az anyádnak . . . dűnyögő az öreg, majd én megbeszelek vele mindent . . . fel a fejed . . . vesdégeink lesznek . . .

Mikor aludni tértek, a képviselő ur sokáig hallotta suttogásukat. Csak néha-néha törte azt meg édesanyjának felzokogó sóhajtása.

— Szegény fiam! Edes jó fiam . . .

Reggelre virradóra korán keltek mindannyian. Nem igen aludt az éjtel senki. A képviselő urat édesanyja csókja köszöntötte.

— Nyugtalanul aludtál édes fiam . . . Az-

tán álmodban annyi mindent összbeszélisz . . . Ejnye no! . . . ne emészd magad . . . majd jora fordul minden . . . aludj csak . . .

Dehogy aludt. Örült, hogy felkelhetett, hiszen mintha tüskéből lett volna vetve a derékja.

Napközben szó se esett az egész dologról. Hanem mikor estefelé a képviselői készülődni kezdett az utazásra, édes atyja egy gondosan begöngyöltetett csomagot adott át neki.

— Megbeszélünk mindent az anyáddal . . . Nem veszünk fel kölcsönt, azt sokan megtudnák; hanem segíts magadon ezzel . . .

— Mi van ebben apám?

— Takarékpénztári könyv . . . a Lidit hurog hozomány . . . az ő részére rakosgattuk, gyűjtögettük . . . de hát most neked kell . . . nem panaszképp mondjuk . . . majd a Lidit megsegíti az Isten . . . no meg te se hagyod el őt, ugy-e képviselő uram . . .

egyértelműen csinálhassunk politikát. A mi utaink örökre elváltak.

Vedd levelem annak, aminek akarod: kérelemnek, tanácsnak, figyelmeztetésnek vagy óvásnak, az mellékes. De mindarra, ami előttem mint politikusra, mint katonára és mint férfira szent kérve-kérlek, ne adj a Felségnek oly tanácsot, melynek végrehajtása törvényszegés és a királyi eskünek megszegése lehetne. Te, ki saját régi kijelentésed szerint — s ez nem sértés rád — a közjogban járatlan vagy, most oly környezetben élsz s oly befolyásoknak és tanácsoknak vagy kitéve, melyek a legnagyobb veszedelmnek teszik ki könnyelműen a királyt és a nemzetet egyaránt.

Ezután Bánffy citálja azokat a törvényeket, amelyek az országgyűlés összehívásáról szólnak. Magáról az esküről ezt mondja:

— Az eskü szentségén s megtartásának kötelezettségén nyugszik ma az állam, az egyház és a társadalom egész rendje. Ki az esküben való hitét megrendíti, az megdönti az államnak, egyháznak és társadalomnak fennálló rendjét. Ki az esküt megszegi, azt megbünteti a törvény és az Isten. Esküt tesz a király is a törvények és az alkotmány megtartására s ez eskü alól nem lehet föloldosás, bármily nehéz is legyen az eskü megtartása. Nem is támadt soha kétely a magyar lélekben, hogy valaha ő felsége hűtlen lehetne esküjéhez. Az én lelkemtől most is a legtávolabb áll ez a kétely. De a Te környezeted terjeszti a híresztelést, hogy kormányod azt akarja tanácsolni ő felségének, hogy ezuttal térjen el a törvény nyílt parancsától és ne hívja össze az új országgyűlést. E híresztelés kényszerít arra, hogy mint a királynak hű alattvalója s Neked egykori miniszter-társad, aggodó szívvel óvjalak ettől a veszedelmes tanácstól, amely részéről egyenes támadás volna ő felsége ellen.

Vácolja azután a levél azt a veszedelmet, amely az eskü meg nem tartásából származik. Bánffy szerint az, hogy a függetlenségi párt többségre jut, sokkal kisebb veszedelem, mint az országgyűlés egybe nem hívása.

A nyílt levél így végződik:

— Király és nemzet ily veszedelmes válsága között méltatlan dolog volna részemről reflektálni ama gyanúsításra, hogy tén a választások irányításában való részesezés vágya irányította volna tollamat. Semmiféle részt nem kívánok ez idő szerint magamnak a vezető aktív politikából; de önkéntes félreállásomból és minden irányban független helyzetemből kivettem magamnak ezt az előnyös szabadságot, hogy most már minden gyanúsítástól menten, nyíltan szóhassak a közügyekhez és Hozzád. Gondold meg, hogy a legfőbb hadur a katonának adhat ugyan parancsot, de a politikai felelősség mellett eljáró, katonai jellegét levetkezni köteles miniszterelnök a legfőbb parantól függetlenül kell hogy a királynak adjon tanácsot.

(A kormány válasza.)

Ma délben már megérkezett a kormány válasza a nyílt levélre. A Bud. Tud. írja a nyílt levélre a következő megjegyzéseket:

Kormánykörökben ámulattal fogadták Bánffy bárónak legújabb megnyilatkozását és bizonyára nem kisebb csodálkozással fogadja az ország közvéleménye. Hiszen röviddel ezelőtt, a koalíciónak egyik vezető organuma szó szerint közölte Bánffy bárónak ugyancsak a választásokra vonatkozó nyilatkozatát, mely mai felfogásával diametrálisan ellenkezik.

Csak nemrégiben a Budapesti Hírlap interviwét közzét Bánffy báróval és a beszélgetés során Bánffy arra a kérdésre, hogyan viselkednék, ha a Fejérváry-kormány a választásokat

kiírná, indulatosan pattant fel s felháborodással jelentette ki, hogy a kormánynak ezt a tényét merényletnek tekinti a nemzet ellen és ő maga félreállana ugyan, de hívelt arra buzdítaná hogy a 67-es alapot hagyják el.

Bánffy báró még azzal sem mentegődhetik, hogy a nyilatkozatnak az említett hírlapban való közlése az ő figyelmé elkerülte, mert kijelentéseit az egész sajtó reprodukálta, a kormány pedig felhivatalos uton egyenesen kérdést intézett hozzá, minő jogon nevezi éppen ő merényletnek a választások elrendelését és mivel magyarázhatja, hogy ebben az esetben hívelt a 67-es alap elhagyására buzdítaná?

Bánffy báró nem válaszolt, de nyilatkozatát nem is cáfolta meg, ennél fogva históriailag igaznak kell tekintenünk, hogy Bánffy Dezső báró még röviddel ezelőtt merényletnek tekintette a választások elrendelését és éppen ezért a kormány körében annál furcsábbnak találják, hogy most viszont a választások ki nem írását tekinti merényletnek.

Illetékes körökben saját szerűnek találják azt a közjogi teóriát is, mely az országgyűlés egybehívását a korona legszemélyesebb tényének fogja fel, azzal az indokolással, hogy az a koronázó esküvel függ össze. Az egyedül helyes felfogás az, hogy a koronázó esküvel a korona viselőjének minden ténye kapcsolatban van, de viszont az uralkodónak nincsenek személyes és nem személyes, azaz személyesebb és legszemélyesebb cselekedetei. Az uralkodónak minden ténykedését a miniszteri felelősség fedezi. Ennél fogva egészen önkényes dolog, ha a király cselekedetei között azoknak jogi természetére nézve kategóriákat akarnak fölállítani. Minden ilyen kategorizálás ellenkezik a modern alkotmányossággal, kiváltképpen pedig a magyar közjoggal, amelynek sarktétele a király személyének szentsége és sérthetetlensége.

Az illetékes tényezők Bánffy báró figyelemztetése nélkül is érzik felelősségük súlyát, mindnyójuknak lelkét áthatja elhatározásainak történelmi jelentősége és ha, a mint azt Bánffy nyílt levele kifejti, csakugyan lelkiismereti kérdéssről van szó, akkor lelkiismeretük irányítására sem fogadnak el senkitől erkölcsi utmutatásokat.

Egy mártírnő szenvedései.

(Borzalmas inkvizíció.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30.

Az orosz forradalom rettenetességével közül is kiválik az a kegyetlen gazsága révén felháborító eset, melynek áldozata a forradalmi eszmének egyik nőalakja: *Luschenowsky* kormányzótanácsos gyilkosa, *Spiridonowa*. A szerencsétlen leány már hónapok óta szenved a legrettenetesebb kínokat s noha azt hitték, hogy büntetése csak Szibéria és kényszermunka lesz, az orosz bírák mégis csak halálra ítélték a régóta sanyargatott és élve megkínzott leányt.

A halálraítéltnak talán megkönnyebbülést hoz az ítélet, mert a legválogatottabb kínzások kellett végigszenvednie. A lelketlen kínzások következtében a szerencsétlen leány egyik szemére megvakult, egyik fülére megsiketült és a nyelvét is levágták egy darabot. Teste csupa sebbel van tele. Ezt mind hivatalosan konstatálta az orvos. Csak pár nap előtt vallotta be a mártírnő, hogy *Abranow* kozáktiszt, akivel együtt tette meg a borzasztó utat, erőszakos merényletet követett el ellene. A leány elítélte a tiszt állatias tettét, mert azt hitte, mindjárt halálra ítélik. Amikor azonban meggyőződött, hogy előbb megkínnozzák, bevallotta a tiszt aljas cseleked-

tét, hogy legalább őt is megbüntessék. Együttal bevallotta, hogy a tisztől borzasztó betegséget kapott.

A mártírnő feleletel mély benyomást tettek a hallgatóságra. Ez alól még a bírák sem vonhatták ki magukat. A szerencsétlen nő bevallotta, hogy Luschenovszky kormányzó tanácsost, a forradalmi szociálista párt tanácsára gyilkolta meg, hogy megszerezze a kormányzónak a paraszttal szemben tanúsított kegyetlenkedését.

Ezután elmondta a vádolt nő, hogy kínozták elfogatása után. *Égő cigarettát szorítottak meztelen mellére, haját letépték, megkorbácsolták...* Spiridonowa minden szó után köhögött és a zsebkezdő, amit a szája elé tett, véres lett. A vádolt nő anyja a tárgyalás közben elájult. Az ügyész is kérte az enyhítő körülmények figyelembe vételét. Spiridonowa utolsó szavai a bírákhoz ezek voltak:

— Nézzenek körül. Látnak még valahol megelégedett arcokat? Akik most hatalmasok, azok se örüljenek. Meghalok. Kétszer, háromszor megölhetnek. Hitemet nem ölhetik meg. És a hitem, a szabadság, egyetlenség és testvériség mégis megvalóul.

A halálítélet kimondása után elhatározta a bíróság, hogy az elítéltet kegyelemre ajánlja.

Tambowban nagy megilletődést okozott az ítélet. Sokan sirtak az utcán, amikor az ítéletet meghallották.

A modern Sodomából.

(Liliomtiprással vádolt magyar diplomata. — Sternberg gróf interpellál. — Mérey Nagalomban. — Aki eladta a feleségét.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 30.

A kosaras emberek kiváló manipulációját után már alig-alig akad dolog, ami ezen a téren meglepné a világot. Nagy urak, erkölcsstelen üzelmel már gyakran foglalkoztatták a morál apostolait, s valahányszor ilyen esetek felvetődnek, mindig halljuk a modern Szodomák emlegetését, az erkölcsi züllés földtől sajnálkozást, amely mellett különösképen a legtöbb esetben elposványosodás és eltussolás lesz ezeknek az ügyeknek a sorsa. A morál prédikálói, akik a szerelmi élet elfajlását, a házasságtöréseket és másféle dolgokon elmélkednek, mindennap megkapják a maguk kis témáit, amelyekből az alábbiakban mutatunk be néhányat:

Az egyik Mérey Kajetánnak, a külügyminisztérium magyar osztályfőnökének az ügye. A magas állású diplomatát ugyanis olyan erkölcsstelen üzelmekkel vádozzák, amelyek erősen összeütközésbe jönnek a büntetőtörvénykönyvnek idevágó paragrafusával. A *Woche* című hetilap, amely főleg indiskrét dolgok elmondása révén lett népszerűvé, *liliomtiprással vádolja* Méreyt, akiről ezt a hírt az összes bécsi lapok is megírták. Ez indította arra az osztrák Reichsrath ismert tagját, Sternberg grófit, hogy a Reichsrath tegnapi ülésén felszólaljon, s a következőket mondja:

— Nem akarok denunciáns lenni, de a „Woche” című lap március 5-iki számában a külügyminisztérium egyik osztályfőnökéről olyan vádak olvastam, amelyekre reagálnom kell. Jogállamban az ügyésznek is közbe kellene lépnie. Ebben a cikkben Mérey osztályfőnök nyilvánosan közérköcsiségbe ütköző büntetést vádolnak. Más országban, például Németországban a szociáldemokraták és Bebel a legnagyobb zajt csapták volna, ami cs. kir. udvari szociálistáink azonban semmit sem tettek.

Csodálatos, hogy az osztrák kormány tagjai közül senki nem sietett Mérey védelmére. A kínos ügy nagy port kavart fel s bár a hivata-

los lap tegnapi száma egy első osztályú vaskoronarendet hozott Méreynek, mégis azt beszél, hogy a megvádolt ember legközelebb nyugdíjba vonul.

A másik pikáns ügyecskét *Alténából* jelentik. Az ottani törvényszéken ugyanis óriási érdeklődés mellett tárgyalták egy *Krahmer* nevű kereskedőnek a bűnpörét. Noha a tárgyalás zárt ajtó mögött zajlott le, a folyosókon mégis százakra menő kíváncsi ember várta az ítéletet. *Krahmert s. j.át neje jelentette fel.* Az elvetemdedt ember ugyanis formális szerződést kötött egyik barátjával s a szerződés szerint *nejét kétszer márkáért eladta az illetőnek.* Miután a birtokbavétel tényleg meg is történt, a szerencsétlen nő feljelentette férjét, akit a törvényszék *egy esztendőre fogháza*ra ítélte el.

Rágalom miatt a halálba.

(Öngyilkos milliomos.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 30

Amint ma már röviden megírtuk, a nagyváradi kereskedő világ legtekintélyesebb alakja, Fűchsl Mór, az ország egyik leg-hatalmasabb borkereskedő cégének főnöke, akit Aradon is igen sokan ismertek, tegnap agyonlőtte magát. Fűchsl, akinek a társadalomban rendkívül rokonszenves szerepe volt, s akit nemcsak Nagyváradon, nemcsak itthon, de külföldön is, ahol összeköttetései a magyar borkereskedelemnek előkelő piacot teremtett, szerettek és nagyrabecsültek, rut rágalomnak az áldozata. A sanda, a gaz rágalom korbácsolta a halálba. A finomlelkű ember lelki egyensúlyát megbillentette a ránehezülő gyanu, mely elől a halálban keresett menekülést.

(Zsarolók karmal között.)

Természetesen az első pillanatok hatása alatt a tragikus esemény rugóját kutatják.

Nemsokára azonban ki is pattant a titok, s szélteben ismerték a szörnyű okot, mely a szerencsétlen embert a halálba kergette. *Zsaroló rablóvagok hálójába került.* És az exaltált lélek úgy érezte, hogy egyetlen út áll előtte a szabadságra: a halál.

Bizonyos kávéházi körökben már hetek óta különös titokról tudogtak. Valami csuf, sötét kalanddal kapcsolták össze Fűchsl Mór nevét, amelyhez semmi árny nem férközhetett. Éjjeli lebujok alakjai kezdték a rut pletykát, amely ha komoly ember fülébe jutott, mosolyogva tért napirendre felette.

Gyalázatos, undok revolveres banda operálgatott itt mostanában. Botrányt-botrányra tetőzött néhány cégéres svihák, zsarolt, pumpolt, terrorizált, s ebben a fertelmes hadjáratban a banda tagjai az újságírás vértjével páncélozták magukat.

Fűchsl Mór egyike volt azoknak a nemes lelkű emberbarátoknak, akiknek a nevét valóban áldva emlegetik Nagyvárad szegényei.

Ezen a réven férközött a szerencsétlen ember közelébe egy fiatal suhanc, névszerint *Balla* (Berger) Ignác. A tizenhét esztendőes gyerek tanítóképző intézetbe járt. Nehány évvel ezelőtt a fiu jelentkezett Fűchsl Mórnál, s a segítségét kérte, hogy tanulmányait folytathassa. Fűchsl készséggel ajánlotta föl a segítséget, s havonként 10 koronával könnyített Balla Ignác sorsán.

A haszontalan síheder mostanság a fővárosból Nagyváradra tette át a szállását. Körömfönt ravaszszággal, hízkeléssel jötevéje kegyeibe furakodott. A pelyhedző állu kölyök nemsokára már az előkelő Fűchsl Mór barát-

ságával dicsekedett. *Igen különös barátságával.* Sőt a nyomorult tescsó olyan híreket kezdett terjeszteni, amelyek alkalmasak voltak arra, hogy a társaságban, ahol Fűchsl Mór a legmegkülönböztetett tiszteletben részesült, bizonyos elhidegülést keltsen, ha a süttető hű odafér. Az alattomos pletykáról tudomást szerzett az a boldogtalan ember, aki haragra lobbant, s kiutasította Ballát.

Balla Ignác erre összefogott egy barátjával. Valami *Nógrádi Gyula* nevű bozontos hajú legény jár Nagyváradon. Hónapok óta lézeng a városban, s anélkül hogy bármi foglalkozása volna, hírlapírónak adja ki magát.

Balla Ignác szövetkezett a barátjával, *Nógrádival* s a barátkozás eredménye elsősorban az lett, hogy Balla is fölcsapott újságírónak. Betolakodott egy szerkesztőségbe, ahonnan négy nap múlva kitétek a szűrét. Azonban ez nem zavarta a számitásait. Könyökkel furta be magát tescládok legintimebb dolgaiba. Fűchsl Móra vetette ki hálóját. Üzeneteket küldött gyanus alakokkal a mit sem sejtő uriembernek, akit bizonyos leleplezéssel fenyegetett. Aztán, hogy Fűchsl Mór nem reagált a fenyegetésre, a terrorizmus más eszközét próbálta ki. Tudomására hozta a kiszemelt áldozatnak, hogy a törvényszéknél kompromittáló feljelentést tesz ellene.

(Az utolsó este.)

Tegnapelőtt este még a színházban volt az öngyilkos, a hol gondtalannak, jó kedélyűnek látszott. A színházból nem ment egyenesen haza, de egyelőre nem tudni, hol volt.

Este tizenegy óra tájban Budapestről újságírók telefonon tudakozódtak Fűchslről. A budapesti napilapoknak ugyanis *Nógrádi rémes dolgokat írt róla.* Természetesen azt felelték, hogy a beküldő megbízhatatlan, nem szavahihető, ellenben a megrágalmazott köztisztviselőben álló, derék ember.

Egy hírlapíró mind a mellett felkereste Fűchslt és kérte, intézkedjék, hogy táviratban tudassák a budapesti lapokkal a rágalom alaptalan voltát és titkos cójját.

Fűchsl még nem volt otthon, az utcán találkozott vele a hírhozó. Egykedvűen fogadta a figyelmeztetést és csak ennyit mondott:

— Nem törődöm vele, hogy mit irnak a lapok. Az ellen az ember ellen zsarolásért megtettem a feljelentést. Nem csinállok semmit. Azután hazament és lefeküdt. A jelek azonban arra engednek következtetni, hogy nem sokat aludt utolsó éjszakáján.

(Az öngyilkosság.)

Fűchsl tegnap szokatlanul korán kelt, nézte a levelezést, könyvelt és mérleget készített. E munka reggel hat órától nyolcig tartott. Sebteben még egy levelet is írt, az utolsót, melyben családjától búcsuzdik.

Ahogy az irodai munkával végzett, magára kapta felütőjét és idegesen, sietve távozott. Revolvert ment vásárolni egy diszműkereskedésbe. Nem válogatott sokáig, megvette az elébe tett hatlövetű revolvert 30 koronáért és gyorsan lakására ment.

Mikor hazajött, magára zárta a lakás ajtaját s az ablakokat behuzta egy kevéssé, de nem csukta be egészen. Gyorsan levetkőzött. Az öngyilkosságot az ágyban fekve követte el. A szívének irányozta a revolvert, odaszorította a csövét a melléhez, gyorsan fájdalom nélkül akart meghalni. *A golyó átjárta a szívét, de nem ölte meg mindjárt.* Egy félórát vergődött iszonyatos kintól gyötörve, melybe elfakult az arca. Vergődése, kínlás közben *leesett az ágyról a szoba padlójára, melyet kis vértócsa fest pirosra.*

A lövést senki sem hallotta, pedig az ablakok félig tárva voltak. Legelsőnek a pincemester kereste gazdáját. Megnyomta a kilincset, az

ő csukva volt. A pincemester tudta, hogy kivel ott van s így különösnek találta, hogy belülről nem felel senki. Bement az iroda s elmondta a szokatlan körülményt. A legelső hivatalnok, Berger Fülöp kijött erre rögtön, dörömbözni kezdett a zárt ajtón. De mikor belülről nem jött válasz, létrát hozott, melyen felmászott az ablak párkányára belépett a szobába. Irtóztató látvány tárult szemé elé. A földön, meredező, üvegesedő székkel fetrengett az öngyilkos. Keservesen nyögött, a végső halálhörgéstől zihált a melle.

Ugyanabban a házban a második emeleten lakik dr. Bodó ezredorvos. Felfutottak érte s közöttben több orvosért is telefonáltak. Az alkalmazottak ezalatt feltörték az ajtót s az öngyilkos köré sereglettek. Halán pihegett s szívével legyintve, alig hallható, elfojtott nyögéssel mondta:

— *Menjetelek el fiúk, én meghalok rögtön.*

Néhány perc telt el még, kínos, szenvedő, nehéz percek, aztán Füchsl Mór kiszenvedett.

Uri gazemberek.

(Elzúllott existenciák.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30.

A lokról-fokra való súlyedésnek két szép példáját vetette felszínre a mai nap krónika. Mind a kettőnek hőse gazdag uri csarjadéka s mind a kettő kümbööző bűntek révén kerül most tollhegyre. Az egyiket zsarolás és több lopás, a másikat harmincöt több kümbööző gaztett terheli.

Az elzúllott emberek közül az első, *Wawrausch* Leó egy közös hadseregbeli *tábormóknak*, *komáromi várparancsnoknak* a fia volt. A 16-éves korától már gyermekkorában megzökötöltek kokonkint belesúlyedt a bűn örvényébe. Jelenleg is több mint harminc büntető ügy van a folyamatban. A rendőrség mintán több ízben levél volt ellene kibocsátva, a napokban *idézattá*.

A budapesti bíróság ma tárgyalta az elzúllott embernek egyik ügyét. *Wawrausch* János *Lészai* Andrásról átvett kétszáz korona értékű zálogjegyet azza, hogy arra pénzközlőnt fog szerezni. A pénzt meg is szerezte, s *elsikkasztotta*. *Wawrausch* beismerte bűnét, mely miatt a törvényszék két havi fogságra

A másik súlyedt ember *Szörcey* Ferenc, egy uri családból való fiatal ember, aki lopással vádolva állt ma a budapesti törvényszék előtt. A vádlott, miután érettségi vizsgát tett, nem folytathatta tovább tanulmányait és községi jegyző lett. Ekkor a zsarolás miatt törvény elé került és *nyolc évi fogsággal sújtották*. Büntetését elszenvedve, mind lejjebb súlyedt a lejtőn. Bejárta az országot s mert álláshoz jutni nem tudott, lozta mindenfelé. Debrecenben, Egerben, majd Szegedben itélték el s utójára *hároméves fogsággal* sújtották.

Mikor *Szörcey* ezt a büntetését is kiállotta, kijött Budapestre s itt hamarosan megint lozton érték. A múlt év decemberében három ember tapasztalták egymásután, hogy a keleti lyaudvaron lévő telefon automata pénzesfiók valaki kifürítette. Ugy akarták a tolvajt elfogni, hogy a közeli postahivatal egy sodnyuzait alkalmazott az automatára s *ez csendűn, mikor a pénzesfiók aiját nyitották*. Most márciusban aztán, amint negyedszer jelentkezett a tolvaj, elfogták *Szörcey* Ferencet. A törvényszék ma egy évi börtönrre ítélte.

Halálos vallatás.

(Gyilkos csendőrök.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30

A délvidéki oláhokról az a hír van elterjedve a bűnügyi nyomozást teljesítő hatóságok körében, hogy az Isten sem bír velük. Ravaszok, alattomosak és a másét semmire sem becsülik. A csendőrök jelentései tulajdonképpen lopásokról szólnak, ezeket csakély kivétellel oláhok követik el anélkül, hogy a tettesek csak megközelítő kis százaléka is lelepleződnék. Egy ellopott tehen példálul fálórával az eltűnése után tíz-tizenöt kézen is megfordul, sőt nem ritkaság, hogy még aznap ebből való „méretlen bust” esznek a nyomozást teljesítő csendőrök is.

Néhány év előtt vadabbak voltak az erkölcsi cseik s nem bíányoztak a kegyetlenkedő bűncselekmények sem. Uzdinban (*Torontál Ujóra*) egymásután több jegyzőt is lelőttek, valósággal vadásztak a csendőrökre s minduntalan elvettek néhányat láb aól, a kerület által emelt siremléket is szétörték, egy társukat *míglya halállal végezték ki*, mert árulójuk lett.

Általán annyi csendőr talán együttvéve nem hal meg orgyilkos kezek által, mint *Torontálban*, ami emberileg érthetővé teszi azokat a híreket, amelyek ugynevezett brutalitásról beszélnek. Egy-egy ilyen históriába sokszor az egész falu bele van avatva, még sem derül ki semmi. Az oláh nép szemben alázatos és olyan együgyű arcot képes öitni, hogy a tapasztalatlan, idegen ember föltétlenül felül neki.

Ezek a vázlatos jellemvonások föltétlenül szükségesek az utóbbi, mondhatni páriát ritkító bűnügy megértéséhez, mint ahogy szóba kerül a hadbírótság előtt is, ahol két csendőrrre derültek ki súlyos bűnök.

A bánlakai járásához tartozó *Laudon-tanyá*ról nemrég ellopak egy tehenet. A csendőrség bevezette a nyomozást és *Vozek* Jóca, valamint *Marinku* *Nikolae* béréseket vették elsősorban gyanuba, mint akikről már egyéb alkalmakkor is kiderültek hasonló tolvajlások. Ezek, szokás szerint, nem vallottak be semmit, a bűnügy szálat mégis, csodálatosképpen *Temes-Miklós*ig vezettek, sőt azt is meg lehetett állapítani, hogy a lopott tehenet ott adták el három koronáért. *Temes-Miklós* szintén hirhedt fészke egész bandáknak, nincs kizárva, hogy azért, mert ott nincs csendőrség, hanem szervezett rendőrség, ezektől pedig nem félnek annyira. Szóval, a lehető legalaposabb gyanu alatt állt két ember, de még egynémely szembesítésekre és puításokra volt szükség, hogy egészen tisztázódjék az ügy. Ugyanszért *Nagy* *Gábor* zichyfalvi csendőrvezető egy próbacsendőr társaságában elvitte a két oláht *Temes-Miklósra*.

Az utat egy *Laudon tanyai* kocsin tették meg, hogy pedig a lopás ügye milyen stádiumba jutott, az mellékessé vált, mert másnap *Vozek* Jócát *halva találták* *Szent János* község mellett egy kutban. Hogyan került oda, azt nem tudta senki megállapítani, a nagybecskereki törvényszék vizsgálóbírája, illetve orvosa azonban konstátálta, hogy a szerencsétlen embernek *nyolc oldalbordája és a nyakcsigolyája el van törve*. Az orvosi vizsgálat azt is kiderítette, hogy *Vozek* Jóca már *ezen föltétlenül halálos sérülésekkel, holtan került a kutba*.

A csendőrség, nevezetesen *Nagy* *Gábor* őrsvezető nyomozott itt is, de nem akadt eredményre. Már-már véget ért nemlegesen az ügy, mikor a próbacsendőr jelentkezett föltöttes hatóságánál és lelkiismereti furdalásaira hivatkozva bevallotta, hogy *Vozekot a temes miklósai vallatás közben verték agyon*. Jelen volt ő is, *Nagy* *Gábor*

is, főleg azonban az ottani rendőrségvezető, a főtettes. Az eszméletén kívül levő embert azután kocsira tették *Marinku* *Mikolae*val együtt, ugy indulva hazafelé.

Utközben egy kocsmá előtt megálltak, hogy a súlyos sérüléssel *Vozek*nak pálinkát adjanak. Akkor vették észre, hogy meghalt. *Szent János* határában *Marinkovot* leszállították a kocsiból s a *próbacsendőr* *ekkor megfenyegette, hogyha bárkinek is elárul valamit, hasonló sorsra jut ő is*.

Ők maguk, tulmenvén a községen, a legelső csordakutba dobtak a következő megállapodások alapján: Ha előbb-utóbb ráakad valaki, azt fogja binni, hogy öngyilkos lett és a zuzódásokat esés közben kapta. Így eltussolódik a *temes-miklósai* orutalítás, melyben egyformán részes a rendőrség, meg ők is, akik nem csupán túrték *Vozek* megveretését, de segédkeztek is abban. Annyira terrorizálták ennélfogva a kocsisukat, hogy még *az segített nekik a holttest eltüntetésében*.

Erre a vallomásra letartóztatták a két csendőrt és a szegedi honvédkerületi hadbírótság börtönébe vitték őket, ahol a napokban ítélkeznek fölöttük. *Temes-Miklós* községnek hivatalosan még nincs tudomása rendőrsége vallatási módjáról, azonban hihető, hogy *Temesmegye* alispáni hivatala most már szintén intézkedni fog a gyalázatos tett megtorlása érdekében.

A makói kaszinó bezárása.

(Vizsgálat egy politikai beszéd miatt.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30.

Március idusának, a magyar szabadság dicsőséges emléknepjének megünnepelésében kivették méltó részüket az ország társadalmi körei és kaszinói is. Mindenütt megcsendültek a tiszta hazafiság, az izzó nemzeti érzések nemes hangjai és bármekkora fájdalom és borongós hangulat szállta is meg az ünnepi szónokokat az ország mostani sivár közviszonyai miatt, mindenütt megtalálták a szónak és a kifejezéseknek mérsékletes formáját a nagy nap eseményeinek és a jelenlegi politikai helyzetnek esetelésében.

A makói kaszinó ünnepén az egyik szónok, *Návay* *Lajos* ugy látszik elragadtatta magát és beszédében nem tartotta meg azokat a határokat, amelyeket a kaszinói alapszabályok a politika kizárására vonatkozólag megvontak. Legalább erre vall *Kristóffy* *József* belügyminiszternek leirata, melylyel fölfüggesztette a kaszinó működését és elrendelte a vizsgálatot a kaszinó vezetősége ellen.

A belügyminiszter intézkedéséről az alábbi távirati tudósítás számol be:

Kristóffy *József* belügyminiszter ma leiratot intézett *Farkas* *László* helyettes alispánhoz, melyben tudatja, hogy a makói kaszinó több tagja, *Barna* *Sándor* és társai feljelentést tettek a *Mesko* *Sándor* volt csanádi alispán elnöklete alatt működő makói kaszinó ellen. A feljelentés szerint a kaszinó március hó 15-ikén ünnepélyt rendezett, melyen *Návay* *Lajos* izgató politikai beszédet mondott. A feljelentéshez csatolva voltak azok a lapszámok, amelyek az izgató beszédet közölték.

A miniszter ezért *felfüggeszti a kaszinó működését és elrendeli a vizsgálatot a kaszinó tisztikara ellen*. *Farkas* alispán *Dedinszky*

Béla dr. helyettes főjegyzőt bízta meg a vizsgálat vezetésével.

Meskó Sándor, a kaszinó elnöke holnapra ülésre hívta össze a választmányt, amely ülésen a belügyminiszter rendelkezése folytán szükségessé vált intézkedéseket fogják tárgyalni. A városban nagy izgatottsággal tárgyalják a belügyminiszter leiratát, mert a makóin kívül egyetlen kaszinónak, vagy társadalmi körnek működését sem függesztették fel a március 15-ikén elhangzott beszédek miatt.

TANÜGY.

(—) Magyar nyelv az ujaradi iskolákban. Ujarad-ról jelentik: Molnár József kir. s. tanfelügyelő f. hó 27-én Ujaradon vizsgálatot tartott a népisiskolákban. A tapasztaltak felett legteljesebb megelégedését nyilvánította és dicséretileg nyilatkozott a többnyire német anyanyelvű tanulóknak a magyar beszédben való szép előmeneteléről, ami a tanítótestület hazafias buzgókodásának eredménye.

Hét gyilkosság.

(Az áprilisi esküdtzéki ciklus.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30

Már-már közhelyivé válik az az állandó, szinte napról-napra megújuló panasz, amely az aradmegyei közbiztonsági viszonyok sötét e-fajlásáról beszél. Ennek a ténynek az igazságát mi sem bizonyítja jobban, mint a hétfőn megkezdődő esküdtzéki ciklusnak tárgyalási sorrendje, amely ezidőszert mag nem végleges ugyan, de máris hét gyilkosság, három rablás és egy gyújtogatás szerepelt rajta.

Ez teszi érthetővé, hogy — amint azt már megírtuk, az esküdtzéki ciklusokat havonként megismétlődőleg akarják beosztani s az erre irányuló mozgalom talán már a közel jövőben meg is termi gyümölcseit. Általános ugyanis a panasz, hogy a 15—20 napos ciklusok a kiszorított esküdtteket igen hosszú időre vonják el rendes foglalkozásuktól s ezzel sokkalta nagyobb kárt okoznak, mintha a havonkénti beosztás révén több emberre jutna ugyan az esküdtti kötelesség teljesítése, de viszont jóval rövidebb ideig tartana egy egy ciklus.

A hétfőn kezdődő tárgyalások sorozatát Bogdán Vasiliie és társainak gyújtogatási ügye nyitja meg. 8-án Junda Józsefnek szándékos emberölés miatti perét tárgyalja az esküdtzék. 4-én pedig Pelesán Pável kerül két rendbeli rablás miatt bírál elé. 5-én Lakatos Péter, az ismert kisjénői betörő József főherceg egykori kedves eigánya felett valami rablási históriáért.

Ettől fogva a ciklus végeig csupa szándékos emberöléssel vádolt bűntevő kerül az esküdttek elé, — számszerint hat. 6-án Ecsér Károly, 7-én Bogdán Balázs, 9-én Szertésán Gligor, 10-ikén Hernoj Nyika, 12-ikén Luka Mihály, 18-ikén Barna Juon felelnek meg az esküdttek előtt egy-egy élet kioltásáért.

A tárgyalásokat most is Köller János fogja vezetni. Tavollétében Bittó József lesz a tárgyalási elnök.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Székely otthon összes tagjait f. hó 31-én szombaton este 8 órakor helyiségében (Forray-utca 3. I. emelet) tartandó fontos értekezletre tisztelettel meghívja az elnökség.

(*) Az aradi pincérek segélyező- és elhelyező egylete f. évi április hó 9-én, éjjel 1 órakor a „Vadászkürt” termében tartandó rendkívüli közgyűlésére a tagokat ezúton is tisztelettel meghívja az elnökség. Tárgy: Ugyenkválasztás. Ugyenki pályázatok április 8-ig, déli 12 óráig Nagy Lajos urhoz benyújtandók.

Öngyilkos fegyházigazgató. Szerelmi botrány miatt a halálba.

(A királyi tanácsos ideálja.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 30

Szenzációs és részleteiben óriási érdeklődést okozó öngyilkosságról hoz hirt a táviró. A váci fegyház igazgatója, aki mellesleg királyi tanácsos és a börtönügy terén országos kapacitás volt, ma főbe-lötte magát egy botrányos szerelmi ügy miatt. A szerencsétlen ember, kit olthatatlan szenvedélye készített a végzetes lépésre, néhány perc alatt meghalt. A dráma, melyben Vác egyik legelőkelőbb családjának egy nőtagja súlyosan kompromittálva van, a legszélesebb körökben hatalmas feltűnést keltett.

Budapesti tudósítónk távirati jelentése nyomán a következő tudósítást adjuk az öngyilkosság részleteiről:

Pezsgőve a halálba.

Balkay Istvan királyi tanácsos, a váci fegyház igazgatója öngyilkos lett. Városszerte óriási megdöbbenést és részvétet keltett a hír, melynek szenzációját növelte a kétségbeesett tett oka. Tegnap a járásbíró előtt állt Balkay mint vádlott. Rágalmazásért állott a bíró előtt: egy megrágalmazott asszony férje jelentette föl. A tárgyalás zárt volt és Balkay föl-tűnő idegességgel nézett az eredmény elé és több barátjának ki is jelentette, hogy *ha az ítélet marasztaló lesz, megöli magát.* Részleteket nem tudni, csak annyit, hogy egy nagy és tekintélyes család becsülete forogt kockán és bizonyos csak az az egy, hogy Balkayt a bíróság vétkesnek találta és *kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte közérkölciségbe ütköző kihágás miatt.*

Balkay állott a szavának. Tegnap az egész délutánt bezárkózva töltötte a lakásán, ahol úgy látszik, rendezkedett és végső intézkedéseket tett. Tegnap déltől ma reggelig minden adat hiányzik, hogy mit csinált. Ma reggel rendes időben beállott a hivatalába s ahogy megjelent, pezsgőt hozatott és ivott. Később beszóltotta egyik tisztviselőjét, Horváth Kálmán fegyintézeti tisztet, aki ezekkel a szavakkal állított be az igazgató irodájába.

— Vigan van igazgató ur, hogy ilyen korán délelőtt pezsgőzik.

— Nagyon vigan, felelte Balkay, most végzek magammal. Csak azért hívtam be, hogy ezt közöljem önnek és hogy eltucsuzzam. Isten vele és mondja meg mindenkinek, akiről tudja, hogy szerettem, hogy üdvözöltem.

Horváth egészen megrendült Balkay közlésétől és igyekezett főnökét elhatározásától eltéríteni. Azonban hasztalan volt minden rábeszélése, Balkay megmagyarázta neki, miközben egyre ivott, hogy nem tehet másképp, így kell ennek lenni. Horváth azután kiment s behuzta maga után az ajtót. A következő pillanatban eldőrdült Balkay revolvere. A szomszédban dolgozó hivatalnokok berohantak hozzá és ott találták az igazgatót a szoba közepén, vértől elborított fejjel. A golyó az öngyilkos jobb halántékába furódott. Balkay mellett feküdt egy hét milliméteres revolver, s mire a fegyintézeti orvos megérkezett, az igazgató, aki a lövés után eszméletlenül terült el, *már halott volt.*

Az öngyilkosság híre hamarosan terjedt el a városban és általános megdöbbenést keltett. Az esetről nyomban telefon utján értesítés ment az igazságügyminiszteriumhoz. A fegyházban csend és rend van, de a fegyencek már érte-

sültek a rattenthetlen, vasszigoru igazgató gyilkosságáról és a falon végig kopogtatták másnak a hirt.

Az asszony ingatag.

Más forrásból jelentik, hogy a szenzációs öngyilkosság oka szerelem volt, amelynek révén a köztisztelőben állott és elsőrangú szaktelenténynek elismert Balkay fegyintézeti igazgató egy nagy botrány központja volt. Balkaynak ugyanis viszonya volt egy jómódu földtulakosnak Monspart János feleségével. A szenzációs asszony úgy látszik megunta a viszonyt és szakított Balkayval, de ez nem tudott lemondani és nem tudott felejtetni. Ez a példáját ritkán pontos, lelkiismeretes ember, aki ridegséggel gyakorolta a fegyelmet, nem tudta magát fegyelmelni. Amikor az asszony nem hallgatta Balkay könyörgésére, az elhagyott szerelme követelődni, majd fenyegetni kezdett. Valamikor beszámíthatatlan elkeseredés vett rajta erőt. Ezen napon végül betört az asszony lakására. Akármennyire is titakozott ez, hiába való volt minden, Balkay nem tágitott.

— *Ha elhagysz, mondotta, lelőlek! Le én!* — métele többször, azután elment.

A megijesztett asszony még aznap elmondott mindent a férjének, aki erre másnap kávéházban főkerezte Balkayt, ahol a rendes társaságban épen kártyázott. A megcsalt ember a legéktelenebb szidalmakkal rontott Balkayra elnevezte minden rossznak és becstelennek. A igazgató rágalmazásért és becsületsértésért emelt panaszt a férj ellen, akit a váci járásbíró harminc korona pénzbüntetésre el is ítél.

A férj most felesége révén visszafordított a törvény sujtó erejét azért, hogy Balkay vezérelmesének lakásába tört, hogy onnan ne akart elmenni és hogy a nőt lelővéssel fenyegette. A följelentés, melyet Monspart az igazgató ellen tett és melyet tegnap távirati úton a váci járásbíró, magánlakásértessel és életveszélyes fenyegetéssel vádozta Balkayt.

A váci botránykrónika mind nagyobb hullámokat vert az igazgató szerelmi ügye körül és a botrány végül buskomorra tette Balkayt aki többször emlegette ismerősei előtt:

— Jól van, tehát tönkre tesz ez az asszony. De mielőtt megfosztana becsületemtől én is megfosztom őt az övétől: *széjjel küldöm szerelmes leveleit az ismerőseimnek.*

Ezt nem hitük el neki, tudták, hogy Balkay erre nem képes. De másik fenyegetése már komolyan vették.

— Főbe lövöm magamat, mondogatta máskor, de lelővöm őt is.

Fenyegetésének csak egyik részét váltotta be, végtelen szenvedélyének csak ő lett áldozata.

„Nyemorultabb nem ül a váci fegyházban.”

Késő éjjel még a következőket táviratozzák Balkay évekkal ezelőtti barátságát költő Monspart János földbírókossal, akinek házában sűrűn megfordult és úgy látszik heves szerelme gyuladt a házasszony iránt. Eleinte szóval próbálta meghódítani a szép asszony szívét, de később már fenyegetésekhez fordult, hogy célját elérje. Monspartné eleinte nem mert szólni a férjének, de később, mikor hezveletarthatatlanná vált, férjének segítségét kérte az igazgató szerelmi üldözése ellen.

Monspart nagyon fölháborodott a barátai hütlenség e nemtelen módján és nyomban a kávéházba sietett, hol Balkay a polgármester és más barátai társaságában időzni szokott. A megbántott férj izgatottan, az indulattól remegő hangon fordult a társasághoz, Balkayra mutatva:

— Hogy ülhetnek ilyen gazember társaságban, akinél nyomorultabb nem ül a vici fogházban és aki védetlen asszonyokat fenyegetésekkel akar meghódítani.

Balkay nem válaszolt a sértegetésre, hanem becsületsértés miatt följelentette Monspartot a járásbírósnál. Az első tárgyaláson, mely néhány hét előtt folyt le, Monspart rágalmazás és személyes szabadság megsértése miatt vizionvádát emelt Balkay ellen, mire Németh Béla dr., Balkay ügyvédje, figyelmeztette a bírót, hogy a bíróságok közhivatalnok ellen emelt vizionvád esetén kötelesek nyomban értesíteni az illetőnek felsőbb hatóságát és ennek elkerülése végett legjobb lesz az ügyet békésen elintézni. Balkay durván visszautasította védőjének ajánlatát és eltávozott, mire a bíróság elhalasztotta tárgyalást.

A tegnapi tárgyaláson Németh dr. ismét békítési ajánlatot tett Balkaynak, melyet ez hajlandó is lett volna elfogadni, ha Monspart bocsánatot kér tőle és ezt a bocsánatkérést a vici lapokban is közzéteszi. Monspart ilyen föltételekbe nem ment bele, mire a bíróság letárgyalta a pört és tíz tanu kihallgatása után Monspartot becsületsértésért harminc koronára, Balkayt pedig rágalmazás és személyes szabadság megsértése címén 25 napi fogházra átváltoztatandó kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte.

Balkayt mélyen megrendítette az ítélet, mind amellet szó nélkül távozott a bíróság pületeből.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szombat: A koldusgróf, operett. (Páros bérlet.)
Vasárnap: Délután: Vén leányok, szimf. Est: Koldusgróf, operett. (Páratlan bérlet.)

A koldusgróf.

— Bemutató előadás. —

Nagy hír előzte meg ezt az operettet. Bécsben rajonganak érte s a Magyar Színházban is adták már vagy nyolcvanszor. Azt mondják, hogy a Theater an der Wien nek valóságos üdvöskéje a *Vergeltsgott* — ez a darab eredeti címe — s a Magyar Színház idei szezonjának is egyetlen sikere a *koldusgróf*. Hozzánk jóval a mai bemutató előtt eljuttott egy pár fülbemászó, kedves zeneszáma, melyek méltán rákeltették az érdeklődést, de a premier után még se számolhatunk be valami nagy sikerről.

Első sorban oza ennek Léon Viktor ur, a librettista, aki pompás szövegkönyvet írt a Drótosztóhoz, de egy kicsit elvetette a súlykot a Koldusgróffal. Miért nem ír Léon Viktor színműveket? Aki úgy tud darabot írni, mint ennek az operettnek szövegírója, attól vétek, ha nem a komoly színpadok számára dolgozik, hanem ilyen operettbe ojtott drámákra pocsékolja el a témáit és tehetségét. Az érzékenyebb kebleket tán megindítja ez a romantikus mese, ahol könyfacsaró, hol idillikus jeleneteivel és filozofálásával, de ez minden egyébe inkább, csak éppen operettbe nem való. Elismerjük: a darab jól meg van konstruálva, akinek fogékonysága van iránta, annak érdeklésítő is lehet ez a modern amerikai történet; van benne sok nemes érzés és erkölcs, van benne megrázó és mély drámaiság, van tendencia, sőt tirádák is vannak, — de bocsássa meg Léon Viktor ur nekünk — operettnek ez kissé unalmas és nagyon fárasztó dolog. Akik rajonganak érte, azt mondják, hogy a szerző valósággal új színpadi műfajt teremtett meg: a drámai operettet. Köszönjük szépen. Ha nem tudók, hogy ez egy egyébként nagyon tehetséges és ambiciózus író tévedése, perverzitásnak kellene tartanunk azt

a törekvést, hogy valaki könnyű muzsikával és sokszor a bohózatnál is burleszkébb jelenetekkel átözött operettben akar nekünk erkölcsöket prédikálni.

A színház pedig — amely mindnárón slábert akart belőle kihozni — egészen elvétette a dolgot. Magint agyonrendezték a darabot, de azonfelül egyes szereplők agyon is játszották ezt a szegény operettet: fél nyolckor kezdték és negyed tizenkettőkor ért véget az előadás. Ez több, mint amennyit megérdemlünk. Egy shakespearei tragédiát nem szabad ma olyan fontoskodó, sőt nagyképi művészkedéssel, olyan nagyon vontatottan, minden apró jelenet kiélezésével és minden szónak az unalomig való hangsúlyozásával megjátszani, ahogy megcselkedték ma ezzel az operettel, melynek érzélgős szövegében belefűlladt minden hatás és remélt siker, — belevesztett csaknem az Ascher Leó kedves muzsikája is. Ha azt akarják, hogy adjon ember, a kikétszer is megnézi a Koldusgróft, könyörtelenül meg kell huzni azokat a tulajdonságosan filozofáló és olcsón szellemeskedő prózai jeleneteket, a főszereplőknek mérsékelniük kell magukat az ambiciózus sikervadászatban, az egész előadásnak pedig sokkal elevenebbnek és fűgőbbnek kell lennie, mert csaknem négy óra hosszát űlni a színházban egy bölcselkedő operett kedvéért: kevés embernek van ma türelme és bátorsága.

Mi nem élünk vissza a közönség türelmével, hogy hosszasan részletezzük itt a Koldusgróf megható regényét, de ki kell még emelnünk a fiatal zeneszerző derekas munkáját, amelylyel megkomponálta a zenét. Egy kis amerikaias mellékizzel telivér német operett-muzsika, amelynek az a nagy erénye van, hogy nem igen hajlott a szövegkönyv drámaisága felé. Inkább könnyűvérű és vidámságra törekvő. Ascher Leó határozottan invenciózus szerző, nem szűkölködik a dallamokban és behízelgően kedves valcereket tud írni. A koldusgróf lendületes belépője, a koldusok dala, a pikáns kis budoárdal, az eleven kalapduett, a pattogó kvikker dal, egy pár szerelmi duett és a gyermek-kórus erős visszhangot keltettek és számot tarthatnak a népszerűségre.

Nagy és fárasztó szerep jutott Nyárai nak, aki a koldusgróft roppant ambícióval és nem kisebb sikerrel játszotta. Szinte bravuros dolog olyan erős drámai és komikus jeleneteket vegyesen nyakrafőre megjátszani, de sokkal közvetlenebb lesz a hatása, ha kevésbé akar hatni. Vidám életet hozott a színpadra és pompásan táncolt Sz. Rontay Boriska, akinek toalettjei is káprázatosak. Kapossy Józsa, Borbély, Benkőné, Szathmáry és Faludy játszottak még nagyobb szerepeket, de egyik se olyan sikerrel, mint a kis Benkő Gizli, aki valósággal bámulatba ejtette a publikumot egy nem könnyű gyermekszerepben. Kapott is ajándékot és tapsokat.

K—r.

* A szerep. Egy-két nappal történt ez a páratlan eset a budapesti Nemzeti Színházban. A színház most Bernstein-nek „A jászol” (Le bercail) című darabjára készül. Mikor kiosztották a szerepeket, az igazgató Angel szerepét Láncoz Ilkának adta. És elkövetkezett az első próba napja. Láncoz Ilka szereppel a kezében fölmege a színpad: a várja, hogy mikor kerül rá a sor. Végre rákerül a sor. Az egyik szereplő hozzáfordul és szerepe szerint ezt mondja neki:

— „Most elmegyek, de remélem, hogy mire visszajövök, még itt találom önt, uram!”

Alálanos konsternáció.

— „Uraim!” — kérdi a művésznő. — Hogy lehet ez?”

Nézik a szerepet s ki űnik, hogy valóban benne van: „uram”

— Talán tévedés — mondja valaki.

Végignézik Láncoz Ilka szerepét és kiséli, hogy félscerep. Csekély kis tévedés volt az egész. A szereplő vezetőneve a darabban: Angel, mely név nagyon hasonlít az általános ismert Angele női keresztnévhez. Tehát kiosztották a szerepet Láncoz Ilkának. Most már az itt a legpikánsabb kérdés, hogy ki olvasta el ezt a darabot, mikor a szerepeket kiosztották?

Suttogás közben.

A vicomté kamatot fizet.

Párisban, most széleskörű érdeklődés mellett folyik egy pörnek a tárgyalása, mely talán nem sokára vigjáték alakjában fogja bejárni a színpadokat, ha akad ügyes drámaíró, aki ennek a pörnek a komikumát ki tudja aknázni.

Jenny kisasszony, egy husz éves elhagyott árva és 50,000 frank birtokosa egy szép napon megunta az elhagyatottságot s elhatározta, hogy az első valamire való embernek, aki utjába asad, karjába omlik. Könnyű kitalálni, hogy az 50 000 frank igen gyorsan tudott a szerető férfiszívekhez férközni s nem beletelt sok idő, egy vicomte ajánkozott, hogy felvidéssa az unatkozó leánykát. Az árva végre boldogult s halás szívvvel lett a vicomte szeretője, aki viszont vérmus reményekkel nézett a jövőbe, melyben a leány frankjai biztatóan csillogtak a vicomte üres erszénye felé.

Ekkor találkozott Jenny egy Viktor nevű fiatal bankhivatalnokkal, akinek rohamosan sikerült a leányt mély szerelemre gyújtani; alig múlt el néhány hét a vicomte magára maradt s Viktor meg Jenny mint boldog házasok indultak nászutra.

Mikor Párisba visszatértek, az asszonyka félelemmel gondolt arra, hogy ura valahogyan megtalálja tudni azt a leánykori botlást s olyan helyen vett lakást, ahol nyugodt lehetett a felől, hogy a vicomte nem fog rátaálni s alig egy hét múlva, mikor kilépett a lakásából, ott találta a vicomtet szerelmesen, lesújtva, amint csak egy rövidke kis óráért esedezett, melyet szíve bálványánál tölthessen — s egyben néhány száz frank kölcsönt kért, amit majd egyszerre fog visszadni azzal a pénzzel együtt, amelyet Jenny még leánykorában adott neki. Az asszonyka nem bírt ellentállni s az élet vidáman folydogált — harmasban, addig, amíg a férj gyanút nem fogott. Hiába volt az asszony békítése, bizonygatása, a gyanu élt és fejlődött annyira, hogy a férj levélben kérdezte meg a vicomtetől, hajlandó-e lemondani az asszonyról, vagy nőül venni őt bizonyos kártérítést fizetve a férjének. A vicomte élenken utasította vissza az utóbbi ajánlatot s kötelezte magát, hogy kerülni fogja az asszonyt. Ecce Jenny látva, hogy mennyire csalatkozott a vicomte érzelmeiben, mindent bevallott urának, azt is, hogy a vicomte 8000 frankkal tartozik neki. Viktor rögtön felkereste a vicomte-t, aki a botránytól való félelmében egy váltót állított ki 8000 frankról addig is, míg a pénzt vissza tudja adni. Együttal kötelezte magát, hogy ennek ötös kamatját rendszeren fogja fizetni. De néhány hét múlva észre kellett vennie a felszarvazott férjnek, hogy a vicomte sem a tőke, sem a kamat törlesztésére legkevésbé hajlandóságot nem mutat, mire beperelte a kikopott szeretőt. Annyit azonban mégsem tagadhatott meg magától, hogy előbb ezzel a levéllel ne könnyítsen magán:

„Tudom, hogy a francia forradalom egyenlővé tette a különböző néposztályokat s hogy azóta sok tönkrement kurta nemes a szerelemben vagy a házasságban keresett orvoslást beteg pénzügyzónaira. Azt azonban még sem hittem volna, hogy IV. Henrik egyik udvari emberének egyenes leszármazottja éppen úgy éljen meg, mint a kitarított existenciák szoktak.”

A vicomte erre azzal felelt, hogy letagadta, mintha Vito-nak valaha tartozott volna s a váltót csak azért írta alá, hogy a férjét, aki még 8000 frankot követelt a kapott hozományhoz visszatartsa az elvástól. A férfi jogi képviselője erre bebizonyította, hogy a tartozás tényleg fennáll s az immoralitástól a következő morált vonta ki a vádlott terhére:

— A vicomte ur ki akarta használni a férj gyengeségét s attól való félelmét, hogy a nagynehezen elfelejtett mult újra felidézódik, hogy a helyreállott családi béke újra felfordul. De hiába igyekezett aláírását letagadni s kötelezettségei alól kivonni magát. Annyit ért csak el, hogy kompromittált egy asszonyt, akit, mint ártatlan áldozatát inkább becsülni s kiengesztelni lett volna kötelessége, egyszersmind azonban elhomályosította es megbecstelenítette azt a történelmi nevet, melyet ő előtte oly sokan dicsőséggel viseltek.

Érthető az a kíváncsiság, melyet most Párisban az ítéletet várják.

MULATSÁGOK.

(=) Az aradi mérnök- és építész-egylet vi-galmi bizottsága f. hó 31-én este 8 órakor a Központi Szálló külön termében *társas vacsorát* rendez. A résztvevők számából következtetve ez igen hangulatos estnek ígérkezik, miért is a fiatalság már gondoskodott arról, hogy jó cigány se hiányozzék a minden tekintetben jól rendezett s jó hírnek örvendő mérnök-összejövetelről. A társas-vacsorán, melyet tánc követ esetleg, egyetli tagok s családjaik, valamint egyetli tagok által bevezetett vendégek szívesen láttatnak s bizonyára egy kedélyesen töltött est emlékével fognak rá visszagondolni.

Szell békeakciója. A bécsi utazás.

(Választások — Fesszel.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 30.

Az a békeakció, amelyet Szell Kálmán már napokkal ezelőtt megindított s a melyről már tegnapi számunkban részletes tudósítást közöltünk, mindinkább komoly jelleget ölt magára. Szell már el is utazott Bécsbe, hir szerint azzal a céllal, hogy ott a királytól audienciát kérjen, s eléje terjessze azokat a pontokat, amelyek a békés kiegyezést végre-valahára előidézhetnék.

Szell Kálmán békeakciója.

Bécsből táviratozzák: Tegnap este ide-érkezett Szell Kálmán, aki a mai nap folyamán több politikust meglátogatott. Eddig meg nem erősített hir szerint Szell kihallgatást kért a királytól, hogy a helyzetről jelentést tegyen.

Bécsből táviratozzák, hogy a *Zeit* mai estilapja a következő érdekes közlést hozza Szell Kálmán állítólagos békeakciójáról:

Szell Bécsbe érkezett s az a szándéka, hogy mint titkos tanácsos *kihallgatást kérjen az uralkodótól*. Ha Szell az uralkodó elé bocsátják, akkor a szövetséges ellenzék végrehajtó bizottságának főhatalmazásával azt fogja javasolni, hogy az uralkodó kössön oly kompromisszumot a koalícióval, melynek alapján a katonai kérdések ez idő szerint egészen mellőzhetők volnának.

Szell fáradozásának eredményét az ellenzéki vezérek a legnagyobb izgalom-

mal várják és remélik, hogy Szellnek sikerülni fog rábírni az uralkodót arra, hogy az új választás ügyében elfoglalt álláspontját megváltoztassa. Az ellenzék vezéreinek meggyőződése szerint a béke ma is minden pillanában létrejöhet és a valóság az, hogy a béke meg is volna abban a pillanatban, amelyben az uralkodó az új választásokat elrendelné. Szell hajlandó volna az új kormány élére állani és a választásokat vezetni s azt hiszi, hogy *mérsékelt többséget tudna szerezni* ama program számára, melyet szentgotthárdi beszédében kifejtett és programjából kiküszöbölhetőek mind azokat a pontokat, amelyek az uralkodóra nézve elfogadhatlanok. Azok az információk, melyeket Szell a király elé terjeszt, nem csupán Szell impresszióin nyugszanak, hanem a *vezérlő bizottság ülése egyenesen felhatalmazta*, hogy a koalíció nevében *megigérheti* a válság kedvező megoldását arra az esetre, ha a király elrendeli az új választást.

Bécsből táviratozzák: A *N. F. Pr.* estilapja *kibontakozási tervek* címmel cikket közöl, melyben behatóan foglalkozik Szell Kálmán bécsi utjával és nem tartja lehetetlennek, hogy a volt miniszterelnökre új politikai szerep vár. A cikk sorra veszi a kibontakozási terveket és bírálja a koalíció magatartását, amely most már teljesen kikapcsolta a katonai kérdéseket. Ha tehát az ellenzéki pártok koalíciójának újabb terve volna a kibontakozásra, ez csak azt bizonyítaná, hogy eddig *nagy hibákat követett el és a magyar nemzetet benső szükség nélkül sodorta bonyodalmakra és kényszerítette a koronával való konfliktusra*. Amit a koalíció most már állítólag maga akar, arról még néhány előtt azt hangoztatta, hogy hazaárulás. De meg talán későn is jön a koalíció kibontakozási terve. Ezelőtt a korona kész volt a többséget meghívni a kormányra, most legalább is kétséges, hogy megvan-e a hajlandóság és bizalma iránta? Mindazonáltal figyelmet érdemel az új kibontakozási terv, mert minden lehetséges kísérletet meg kell tenni, mielőtt a parlament nélkül való állapot és az alkotmányválság tényleg beáll.

A választások kérdése.

A mai nap két nagy szenzációja új életet hozott a már-már tespedésnek indult politikai életbe. Régotha nem voltak olyan látogatottak a pártkörök, mint ma, amikor izgatottan várták a Bécsből jövő híreket.

Szell Kálmánhoz közelálló körökben, különösen az alkotmánypártban ugyanis erősen hangoztatják, hogy Szell új kibontakozási terve minden cáfolat ellenére is megvan. Az alkotmánypárt ma estére már értekezletet is hívott össze, amelyen a Bécsből várt híreket akarták megvitatni. Miután azonban ilyenek nem érkeztek, az értekezlet egyedül a folyó ügyek letárgyalására szorítkozott.

Az alkotmánypárt egyik előkelő tagja úgy nyilatkozott, hogy a részletekről ugyan nem adhat felvilágosítást, de annyit mondhat, hogy több befolyásos politikus minden tehetségét latba veti, csak hogy megakadályozza a választások kiírásának elhalasztását, s hogy a királyt álláspontjának megváltoztatására bírja. Azt hiszik azonban, hogy e fáradozásoknak nem sok sikere lesz, mert a király, —

tradíciójához hiven, — csak felelős kormányának tanácsára hallgat.

Ellenzéki körökben már megbarátkoztak azzal a gondolattal, hogy a választásokat április 11-ikéig nem fogják kiírni, s most már beérik azzal, hogy ha a király a képviselőházat legalább annyi idővel az év vége előtt hívja össze, hogy a jövő évi költségvetés még letárgyalható legyen. Ezzel legalább az egyik törvényes követelmény menne teljesedésbe.

Kormánykörökből eredő információk szerint a kormány azon esetre, ha a nyár folyamán a kedélyek lecsillapodnak s az aratás jól út ki, *el is van határozva a Háznak öszre való összehívására*.

Bánffy intrikái.

A nap másik nagy szenzációja, *Bánffy Dezső* báró nyílt levele igen vegyes érzésekre adott okot. Tartalma ugyan általában tetszett, de az, hogy Fejérváryhoz van intézve, nem. Politikai körökben különben csak azt beszélnek, hogy a nyílt levél csupán azt célozta, hogy *Szell akciója megghusuljon*. Annyi tény, hogy mikor *Andrássy Széllt* ajánlotta a királynak az új kormány fejéül, Bánffy már akkor kijelentette, hogy Széllt nem támogatja s a mennyiben a „rátóti politikus“ vezető szerephez jutna a koalícióban, *6 lép a szövetséges ellenzékbe*.

HIREK.

— *Bihari Sándor temetése*. Budapesti tudósítónk táviratozza: *Bihari Sándor*, az elhunyt festőművész holttestét tegnap este szállították át az Entreprise diszfurgonján a Vörös Kereszt-kórház kápolnájából a városligeti műcsarnokba, amelynek előcsarnokában diszes ravatalra tették. Az előcsarnok gazdag virágdíszszel volt ékesítve és a koporsót a *Munkácsy-lepel* borította. A koporsó mellett az entreprise házi tisztjei állottak díszőrséget és annak lábánál piros bársony táblán az elhunytak érdemrendjei voltak láthatók. A ravatalra tömördek koszorút küldöttek, amelyek között ott van az *Országos Magyar Képzőművészeti Társulaté*, a *Nemzeti Szaloné*, a *Képzőművészek egyesületé*, a *szolnoki művészegyesületé*, a *Fészeké* stb. A temetés ma délután 3 órakor ment végbe a művészvilág impozáns részvétele mellett, *a katolikus vallás szertartása szerint*. *Mezey Ferenc dr.*, a zsidó szent egyetel titkára kijelentette, hogy a temetést megakadályozni nem áll módjukban, de a fővárosi tanács határozatát megfelelőbbézték és miután a törvény nekik ad igazat, a felebbezés eldőlése után követelni fogja, hogy *Bihari holttestét exhumálják és zsidó temetőben temessék el*.

— *Nemeth püspök körlevele*. *Nemeth József* püspöki helynök ma bocsátotta ki ezidél ötödik püspöki körlevelét. A körlevél tartalmazza az *aradszentmártoni, nemetbogsáni, újszentannai és magyar-bánhegyesi pébános állásokra* kiált pályázatokat. A kellően felszerelt kérvények kegyuraságaihoz címezve *Nemeth József* püspöki helynökhez felterjesztendők. A körlevél a pályázatokon kívül tartalmazza a *csanádi egyházmegyében történt változásokat*.

— *Gróf Károlyi Gyuláné Temesvárott*. A temesvári hölgyek is megindították az *iparpártolási akciót*. A temesvári nőegyletek vezetői több nap óta tanácskoztak a mozgalom dolgában. A tanácskozás eredménye az, hogy *vasár-*

délután öt órakor a Vigadóban a temesvár hölgyek gyűlést tartanak, amelyen kimondják, a mozgalom megindítását. A gyűlésen *Károlyi Gyula* grófnő, az aradi helybizottság elnöknője és a budapesti központi bizottság tagja is részt vesz.

— **Csillaghullás.** A félévi elméleti kiképzés után ma oszlatták föl az aradi házezred egy-éves önkései iskoláját. A 24 önkéntes közül a következő 16 lépett elő tizedessé: *Sachter Frigyes, Kaliós József, Róna Aladár, Thiess Rudolf, Husz Sándor, Domitrovics Lajos, Tóth Imre, Grossok Rudolf, Kolmann Emil, Dragoj Sándor, Holló Imre, Bauer Odón, Karácsony Ferenc, Szegfű Miksa, Dolga Imre, Altmann Rezső.*

— **Ujabb felebbezés a hivatalos órák ellen.** Megírtuk, hogy a legutóbbi közgyűlésnek a városi hivatalos órák ügyében hozott határozata ellen *Schauer* Adám és társai *eser polgár* aláírásával felebbezést nyújtottak be. Ma ugyan ebben a tárgyban ismét érkezett egy *kétszáz aláírással* ellátott felebbezés, melyet *Brunhuber Kálmán* és társai nyújtottak be. Felebbezésükben a már ismert indokokat hozzák fel a déli utáni hivatalos órák ellen.

— **Husz napig élve eltemetve.** *Lens*-ből táviratozzák: A *courriérista* 2. számú tárnából ma reggel *tizennégy bányászt élve hoztak* fölszínre. A megmentett bányászok a katasztrófa óta el voltak toriaszolva a tárnában és a szerencsétlenül járt, valamint elhunyt társaiknál talált élelmi szerekből és a lóistállóban talált zabból táplálkoztak. — A megmenekültek aránylag jól érzik magukat, csak egyikük betegedett meg. Az eset óriási izgalmat keltett. Azt hiszik, hogy a bányákban még több élő is van.

— **Vince, te alszol?** Ily című tegnapi vezető hírünkre vonatkozólag a Köcsögy-egyesület részéről annak közlésére kértünk fel, hogy az egyesület azért nem jelent meg a szabadsághősök temetésén, mivel erről semmiféle értesítést nem kapott a hatóságtól. Ha nem így állott volna a dolog, az egyesület nem küldött volna fel aznap *Losonczy Zoltán* muzeumi őrt Budapestre s mindenesetre eleget tett volna kegyeletos kötelességének. Ezt a helyreigazitást kötelességszerűleg közreadjuk ugyan, de van némi hozzátenni valónk is. Az, hogy a hírlapok tegnap hajtaiban hozták már az aktus hírét, amit csak az nem vett tudomásul, aki nem akarta tudomásul venni, vagy akiknek nem tűnt fel, hogy a szabadsághősök temetésén — ha nem is kegyeletből, legalább kötelességből, — egy kulturegyületnek részt kell vennie. A mentegődzést tehát tudomásul vesszük, de el nem fogadjuk.

— **Vármegye — tisztikar nélkül.** *Zalaegerszegről* táviratozzák: Zala vármegye összes tisztviselői mai értekezletükön elhatározták, hogy *Zsulikowsky* Dezső királyi biztossága alatt nem szolgálják a vármegyét, hanem lemondanak állásukról. Az értekezlet után valamennyi tisztviselő benyújtotta lemondását, és így Zala vármegyében most egyetlen tisztviselő sem működik.

— **Thököly hamvai.** Hirt adtunk arról, hogy a miniszterelnök olyképpen kíván véglegesen dönteni Thököly Imre hamvainak végleges elhelyezése tárgyában, hogy a hamvakért versengő két várost Eperjest és Kézmárkot ankétra hívja meg. A bizottságban a miniszterelnök részéről dr. *Tahy* Kálmán, dr. *Zsilinszky* Mihály és dr. *Thallóczy* Lajos vesznek részt. Három tagot Eperjes és három Kézmárk küld olyformán, hogy mindkét város képviselőtestülete egyet-egyét és mindkét város evangélikus egyházközsége kettő-kettőt. Kézmárkról *Burgyán* Aladár volt országgyűlési képviselőt, Dianiska Frigyes ev. lelkészt és Opper Jenő tanárt küld

ték ki a bizottságba. Az eperjesiek e napokban választották meg képviselőiket és pedig az eperjesi ev. egyházközség, ifj. *Draskóczy* Lajos ev. lelkész és dr. *Flórián* Károly jogakadémiai tanár személyében. Eperjes szabadkirályi város képviselőtestülete pedig legutóbbi közgyűléséből dr. *Mikler* Károly jogakadémiai igazgatót, képviselőtestületi tagot küldte ki. Miután tehát most már mind a két város eleget tett a miniszterelnök felszólításának, ennél fogva az értekezlet összehívását mi sem akadályozza.

— **Kürthy Ferenc temetése.** Ma délután három órakor temették el nagy részvét és katonai gyászpompa mellett *Kürthy* Ferenc nyugalmazott honvédezedest. A temetésre kivonult a 32. gyalogezrednek egy zászlóalja és zenekara *John* Jenakie ezredes parancsnoksága alatt, továbbá az aradi honvédszászlóalj egy szakasza, melyet *Riedl* Ernő főhadnagy vezényelt. Az egyházi szertartás után megindult a gyászmenet a felső-temetőbe, ahol a zászlóalj dísztüze és újabb beszentelés után örök nyugalomra helyezték *Kürthy* holttestét. A temetésen nagyszámú előkelő polgári közönségen kívül majd nem az egész helyőrség tisztikara megjelent *Dománky* Rajmund vezérőrnagy vezetése alatt.

— **A tények logikája.** Budapestről táviratozzák: *Szemere* Miklós *A tények logikája* címmel politikai tanulmányt írt, amely a politikai helyzettel foglalkozván, fejtegeti, hogy a most folyó alkotmányossági küzdelemben mindig csak a formáról volt szó, s lényegről soha. Mindig csak a magyar vezényszórol beszéltek, ami *Szemere* szerint csak forma, de a lényegről, az ifjúságnak a hadi erényekre való neveléséről soha, pedig ez a lényeg és a szabadság forrása.

— **Verhovay Gyula jobban van.** *Battonyáról* jelentik: *Verhovay* Gyula volt országgyűlési képviselő, aki heteken át betegesen feküdt *battonyai* birtokán s életveszélyes műtétet is állott ki, most már túl van minden veszélyen. A jövő héten valószínűleg már felkelhet betegágyából és üdülés céljából *Cirkvenciára* utazik.

— **Halálozás.** Mint részvételt értesülünk *Farkas* Sandorné szül. *Merliá* Maria életének 51 ik évében ma elhalálozott. Az elhunytat férje, *Farkas* Gyula ügyvéd és kiterjedt rokonsága gyászolja. Temetése holnap délután négy órakor lesz a felső temetőben.

Leitner Uzor, nyugalmazott államvasuti üzletvezető, a *Ferenc* József rend lovagja, több rendjel tulajdonosa, március 27 én hatvannégy éves korában meghalt *Tökölyön*. Az elhunytat *Leitner* Ernő dr., az aradi állami menhely főorvosa testvérét gyászolja.

— **Egy aradi nagykereskedő halála.** *Goldschmidt* Mihály, az aradi *Goldschmidt* Mihály szesz- és terménynagykereskedő cég megalapítója március 29-én éjjel, 64 éves korában meghalt. Nagy ezorgalmu, erős akaratú kereskedő volt, aki egész kicsiben kezdte üzletét, amelyet az aradi piac egyik legnagyobb cégévé fejlesztett ki, s amelyet később fainak adott át. Fiai *Goldschmidt* Miksa, a cég ez idő szerinti tulajdonosa és vezetője, *Goldschmidt* Károly, Sándor, leányai és vejei: *Arnstein* Gusztáv aradi kereskedő, *Fényes* Samu dr. aradi orvos, *Hajnal* Dezső dr. fiumei kereskedelmi iskolai tanár és menyét gyászolja. Temetése április 1 én délután három órakor lesz a *Boros Béni-tér* 24. sz. gyászházából.

— **Elkobzott napilap.** Budapesti tudósítónk táviratozza: A soros éjjeli ügyész indítványára a soros éjjeli vizsgálóbíró ma elrendelte *A Polgár* című lap lefoglalását. A rendeletnek a soros éjjeli rendőrtisztviselő nyomban eleget tett s elkobozta az összes található példányokat. A kivételes intézkedésre az adott okot, hogy a soros éjjeli ügyész a lap *„Töröljétek el az esküt”* című vezető cikkében a Btkv. 178. § ában

ütköző, a király törvényes joga ellen irányuló lázítás vétségének jelenségeit vélte fellelmerlni.

— **Mázasság** *Balla* Ignác fővárosi hírlapíró, az ismert nevű fiatal poéta, *Balla* Frigyes aradi festőművész öccse, tegnap tartotta esküvőjét Budapesten *Gottlieb* Erzsike kissasszonnyal *Gottlieb* Ferenc államvasuti felügyelő leányával.

— **Váratlan szinpadli zápor.** *Pécsről* jelentik: A színház zsinórpadlásán elhelyezett tízezer köbméter tartalmu víztartóból tegnap délután megeredt a víz és egészen elárasztotta a szinpadot. A szinpadon levő kulisszákat és butorokat erősen megroggáta a váratlan zápor. A vízömlés oka az volt, hogy azt a kötelet, amelyhez a víztartó csapóajtója van erősítve, valaki rossz tréfából elvágta. A szinpadra mintegy hatezer köbméter víz zuhant. A házmester értesítette a tűzoltóságot, amely rendbe hozta a víztartót. Már estére a szinpadot használni lehetett.

— **Lopás a vásáron.** A vásári tolvajok mindjárt a vásár első óráiban megkezdtek kisdéd játékaikat. Az első károsult ma reggel jelentkezett a rendőrségen *Gálló* Györgyné erdőhegyi kalapkereskedő személyében. *Gállóné* elpanaszolta, hogy egy ismeretlen tettes öt férfi nemez kalapot 1 pott el sátrából. A rendőrség megállapította, hogy a tolvaj *Bányás* Léna tizennyelc éves munkás leány. *Bányás* Lénát tartóztatták.

— **A ségái szegénytanulók konyhájának bezárása.** A ségái szegénytanulók konyhájában ma volt az utolsó ebéd. Az ebédet dr. *Hecht* Arnoldná urnó szolgáltatta, mint rendesen, úgy ma is 80 gyermek vett részt ez ebéden. Az ebéd végén *Lantos* Miksa tanító egy szép beszédet mondott, amelyben a gyermekeket arra buzdította, hogy ezen jótettat, melyet a nemeslelkű emberbarátok cselekedtek, szorgalmukkal és jóságukkal viszonzózzák. A gyermekeket az ebéd végén *Törökfalvi* Mórné és *Kalmár* Nándorné urnók narancscsal ajándékozták meg.

Jelenvoltak: *Institoris* Kálmán polgármester, *Rámer* István alkapitány, dr. *Hecht* Arnold ker. orvos, *Nagy* János igazg. tanító, *Neidenbach* Sándor, *Lantos* Miksa, *Szánthó* Lajos tanítók, *Kalmár* Béla és *Dreosin* Péter urak. *Hölgyek:* *Törökfalvi* Mórné urnó, *Kalmár* Nándorné urnó, *S. Pa* aky *Sarolta*, *Lantos* Gizella, *Millig* Gizella tanítónők és *Rakóczy* Klára óvónő.

— **A Königswarter-ügy.** Az Angol-Osztrák Bank és *Königswarter* Herman báró között — mint *Bécsből* jelentik — tárgyalások folynak az utóbbi pénzügyi viszonyainak szanalása érdekében. Tudvalevőleg *Königswarter* Mórinc báró 40 millió korona értékű vagyont hagyott örökösseire, kiket azonban a végrendeletben jelentékeny összegekre emelkedő legátumok kifizetésére kötelezett. Ez a kötelezettség most egyik oka a hagyaték pénzügyi bonyodalmának, mert a legátumok pontos kifizetése a hagyatékhoz tartozó ingatlanok hozamának nagy részét annyira felemésztette, hogy a főörökös, *Königswarter* Herman báró tulajdonképp csak szerény évjáradékkal rendelkezett. A gazdag örökös igényelnek ez természetesen nem felelt meg s az adósságok már a hagyaték beszavatozása előtt jelentékeny összegre szaporodtak. Kompikálta a helyzetet az a bérszerződés, melyet *Königswarter* a hagyatékhoz tartozó magyarországi birtokokra nézve a Magyar Agrár- és Járadék-Bankkal 25 évre megkötött, mely szerződés azonban nemrég felbontatott. Habár a hagyatékot terhelő adósságok jelentékenyek, a szanalás mégis jó eredménnyel biztat, amennyiben az összes adósságok kiegyenlítése után *Königswarter* még mintegy 7 millió koronának marad birtokában. Az Angol-Osztrák Bank első sorban az osztrák birtokok eladásával kezdi meg a szanalási akciót, melyre első sorban az *aralkodóház egyik tagja* reflektál. Azután a nagyszerű képtár értékesítésére kerül a sor,

melyért egy német konzorcium már kétmillió koronát ígért. A nyomás több terheket időközben az Angol Osztrák Bank fogja kiegészíteni s ekként esik a lebonyolítás kárral járó gyors keresztülvittele.

— **Nagy váltóhamisítás Aranyágon.** Aranyág temesmegyei községben nagyon jól ismerik Török György fiatal földmivest. A jómódu gazda mulatók természetű volt, s csak úgy szórta a pénzt az ilyen korcsmai mulatozások alkalmával. Könnyelmű természetének híre járt a községben, s az emberek nem tudták megmagyarázni, honnan szerzi Török a pénzt. Török még februárban leszámított az egyik temesvári pénzügyésznél s váltót 900 korona értékben. A váltókon Török Miklós, Gerbán Athanász és Rašna Miklós aranyági jómódu gazdák szerepeltek mint elfogadók. Török azonban sohasem vitte személyesen a pénzügyészhöz a váltókat, hanem mindig másokat küldött be Rákásra. Így volt ez tegnapelőtt is, amikor Plohn Nánán, az aranyági „nábob” aláírásával ellátott 1500 koronás váltót akart leszámíttatni. A pénzügyészhöz feltűnt, hogy Töröknek utóbbi időben annyi váltója van, tehát azt mondta a váltó bemutatójának, jöjjön egy fél óra múlva, előbb a váltót a cenzurának kell bemutatni. Telefonáltak Plohnak, aki kijelentette, hogy az aláírás hamis. Törököt a csendőrség letartóztatta. Kihallgatásakor kitűnt, hogy az előbbi három váltó is hamis.

— **Eltűnt katonatiszt.** A bécsi rendőrség táviratilag értesítette a budapesti főkapitányságot, hogy stockeraui állomáshelyéről e hó 27-én eltűnt Kucera János, az 5. Landwehr-ulánus ezred főhadnagya. Eltűnése előtt levelet írt főtábornokának, hogy a Dunába fogja magát ölni. A katonatiszt harmincegyéves, nős, magas termetű, szőke hajú, veres szőke bajszú ember. Eltűnésekor sötétkék polgári ruha, fekete kalap és szürke felöltő volt rajta.

— **Az ügyvédi kamarából.** Az aradi ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy Kovács Sándor dr. ügyvédet Világos székhelyiül az ügyvédek lajstromába felvette.

— **A fecskék érkezése.** Az első fecskék, a közelebbi melegebb időjárás előhírnökei, már elindultak téli hazájukból. Raguzából jelentik, hogy ott a napokban rendszerint erős szirokkóban egy csapat fecskét láttak. A fecskék rövid pihenőt tartottak, azután folytatták utjukat észak felé.

— **Kinek szabad házalni?** A kereskedelmi miniszter olyan határozatot küldött le Aradra, a mely sok szegény embert meg fog óvni a hatóságok eldöntésétől. A házalást ugyanis még egy Bach-korszak bell pátenst szabályozza, amely a gyakorlati követelményeknek egyáltalán nem felel meg. E pátenst szerint a kerületi előjáróságok meg azt a szegény varrónőt is büntetik, aki a saját maga által készített ruhákat házalva árusítja. A kereskedelmi miniszter most egészen új magyarázatát adta a házalásnak. Azt mondja a miniszter, hogy ugyanabban a városban szabad házalni, mert ez nem házalás. Egy somárom tulajdonosa ugyanis engedelmet kért, hogy a sajtóvidéki vezérügynökségtől beszerzett alaksót őrlött állapotban vevőinek üzleti helyiségükbe közvetlenül szállíthassa megrendelés nélkül is, mert szükséges, hogy a somalom tulajdonosa a sófogyasztó kereskedőket és iparosokat fuvarjával sorra járja és ott a szükséges mennyiségű só eladja. A kereskedelmi miniszter a kérelemre most kijelentette, hogy nincsen szükség külön engedelemre, mert a somalomtulajdonos eljárását nem lehetett házalásnak minősíteni. A házalás egyik főkélléke ugyanis — a miniszteri leirat szerint, — „hogy a házalva kereskedés helységről-helysére járva üressék és hogy ennél fogva az áruknak egy és ugyanazon helységben előzetes megrendelés nélkül való és házról-házra történő árusítása házalásnak nem minősíthető.” A kereskedelmi miniszter eme határozata azt jelenti, hogy egy városban belül szabad házalni, csak egyik városból a másikba menni előzetes megrendelés nélkül nem szabad.

— **A rejtélyes kasszírő.** A kolozsvári rendőrség egy szenzációs bűnyben nyemoz. Az ügy részletei s elkövetői még ismeretlenek, de valami rablógyilkosokról van szó, akik állítólag Biharmegye felől, sok pénzzel és sok ékszerrel Kolozsvárra szöktek és akiknek áldozata állítólag egy nagyvárad, vagy biharmegyei kasszírő. Erre vall a következő sürgöny, a mely tegnap érkezett a kolozsvári rendőrségtől a nagyvárad rendőrségre: „Drótválaszt kérünk, hogy az utóbbi időben egy kasszírőt nem öltek meg és nem raboltak-e ki? Ha igen, akkor a nyomozás eredményre vezetett.” A nagyvárad rendőrség a következő választ adta: „Sem most, sem az utóbbi időben nem öltek meg és raboltak ki Nagyváradon kasszírőt.”

— **Olesőbb lesz a petróleum.** A kőolajfinomító gyárak tegnap Budapesten megtartott rendszeres havi ülésükön elhatározták, hogy az árakat április hónapra általában 100 kilogrammonként 3 koronával mérsékelik. Egyidőjűleg annak folytán, hogy a folyó kontingens év április 30-ával zárul, április hónapra a hátralévő kontingens-mennyiséget eladásra szabadon bocsátották.

— **A csabai rendőrség botránya.** Furcsa állapotok uralkodnak a csabai rendőrségen. Sok botrány lappang ott a rend és erkölcs óreinek szobáiban, a miről azonban a nagy nyilvánosság nem vehet tudomást, mert a rend érdekében nagy bölcsen elhallgattatnak, s a sajtónak tudomására nem jutnak. Csak nem régen esett egy kis hiba az utlevelék körül és most újabb rendőrségi botrányról szól a nóta. Laczó András rendőrtizedes írásos panaszt tett Hrabovszky Pál rendőrbiztosnál, hogy a rendőrségi szobából az utóbbi időben gyakran tűnnek el egyes tárgyak, kisebb összegek és más egyébek. A toloncok is panaszkodnak, hogy szarkák járnak az ő holmijok körül. Laczó András nem gyanúsít senkit főjelentésében, de a panaszában megemlíti azt is, hogy tavaly egy toloncnak több értékes holmija veszett el a rendőrségen és ezeket az eltűnt holmikát Stantesszky János rendőr lakásán találták meg. Kracsó János rendőr hozta el szokat kollégája lakásáról. Nagyon furcsa egy állapot lehet Csabán, ahol a rend óreinek szobájában nincs biztonságban a toloncok holmija.

— **A gépjárművezetők és kazánfűtők vizsgálóbizottsága** április hó 8-án Aradon képesítő vizsgálatot tart. A vizsgázni akarók kellően felszerelt kérvényeket a m. kir. iparfelügyelőséghez, Arad, Rákóczi utca 20. szám I. emelet nyújtásuk be. Az elnökség.

— **Gyengelkedésnél** első orvosi tekintélyek szerint legjobbnak bizonyult a „Sirolin-Roche”, mely méregtelen, iztelen és a szervezetre semmi káros befolyással nem bír. Már rövid használat után előmozdítja az étvágyat és emeli a test erejét, úgy, hogy rekonvaleszens, sápadt leányok s gyermekek az étvágy gerjesztése céljából okvetlen használják. A szer minden gyógyszerárban kapható.

— **Hajhullás ellen** használnak Perolint 1 üveg 1 kor. Vojtek és Weisznál. 112

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A Bubicz panama.** Budapesti tudósítónk táviratozza: Dr. Bakonyi vizsgálóbíró ma délután 10 óra tájban hirdette ki László Fülöp és Hajnóczi József előtt a vádatanácsnak tegnap hozott azon határozatát, amelylyel — ellentétben a vizsgálóbíró szabadlábra helyezést elrendelő végzésével — a két terhelt előzetes letartóztatását fenntartja, illetve László Fülöpöt csak is 50.000 kor. óvadék letétele mellett kész szabadlábra helyezni. A vádatanács határozata ellen a két terhelt s a védők felfolyamodást jelentettek be a kir. ítélőtáblához. Dr. Várkonyi Oszkár, László Fülöp védője, tekintettel a vádatanács által megállapított 50.000 kor. óvadék

nagyságára, ezt a kérelmet terjesztette a vizsgálóbíró elé, hogy rendelje el azonnal az ügyiratoknak még a táblához leendő felküldése előtt, a kiegészítő bizonyítási eljárást László Fülöp vagyoni viszonyaira nézve. Ezzel védő cáfolni akarja a lapok révén elterjedt, de a bűnyyi iratokban elő nem forduló feltevést, mintha László Fülöp dúsgazdag ember volna, akinek az 50.000 kor. óvadék letétele semmi nehézséget sem okoz. A vizsgálóbíró helyt adott a védő kérelmének s nyomban kihallgatta első sorban László Fülöpöt, azután pedig felelősségét s még egy közeli rokonát. Ezek valamennyien azt vallották, hogy László Fülöp összes vagyona körülbelül annyira rug, mint a vádatanács által letenni rendelt óvadéki összeg. Ugy László Fülöp védője, mint Fényes Samu dr., Hajnóczi védője a vádatanács határozata ellen bejelentett felfolyamodásukat a déli órákban írásba foglalva adták át a vizsgálóbírónak, aki aztán beterjesztette az ügyiratokat a törvényszékhez, hogy ez haladéktalanul küldje fel a kir. ítélőtáblára.

§ **Morénylet a vicinálison.** Nagy felháborodást keletkezett annak idején az az inzultus, amelyben Papp Romulus dr. ügyvédjelöltet, Papp Miklós kir. pénzügyigazgató fiát Neumann Lajos gyulai mézárós és két társa a múlt év október 29-én részesítette a tenkel vicinális vonaton. A megtámadott fiatal ember feljelentette támadóit. Az ügyészség a nyomozást végrehajtotta és a felmerült terhelő adatok alapján vádiratot adott be Neumann és két társa ellen, azonban a törvényszék váditan csak a tettesek kifogása folytán a bizonyítás kiegészítése végett a vizsgálat elrendelését szükségesnek találta. A nagyvárad törvényszék vizsgálóbírója most foglalozik a Papp Romulus ellen elkövetett támadással. Kihallgatta Papp Romuluszt és támadóit, tegnap pedig het szemtanu vallomását vette fel. Az ügy aligha kerül szeptembernél hamarabb fő tárgyalás elé, mert hír szerint Neumann elmebeli állapotát is megfogják vizsgálni, ami időt igényel. Papp Romulusz felgyógyulása után a vasúti személyzetet is feljelentette fejelemmi hatóságánál. Feljelentésére tegnap kapott értesítést a kolozsvári üzletvezetőségtől, mely szerint a megtartott vizsgálat nem derített fel semmi olyan adatot, melynek alapján a feljelentett vasúti alkalmazottak ellen fejelemmi eljárásnak helye volna. Ha azonban a büntető eljárás során valamelyes adat felmerülne ellenük, az üzletvezetőség akkor szintén megteszi a megtorló lépéseket.

§ **A férjgyilkos asszony büntetése.** Bialoszkurszky Pámet, aki pár nappal ezelőtt 10 éves szurással megölte feltékenységből férjét, Bialoszkurszky Pál magánhivatalnokot, ma hallgatta ki dr. Bakonyi vizsgálóbíró s az ügyészség indítványára gyilkosság büntetése miatt elrendelte ellene — a vizsgálati fogsággal együtt — a vizsgálatot. A vizsgálóbírói végzés ellen dr. Soós Béla védő felfolyamodott a vádatanácsához.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 30.

Legutóbb jeleztük, hogy nem marad az idő enyhe és meleg; tényleg tegnap óta hideg és zord napjaink vannak, sőt fagy is volt este, de kárt nem tett.

A gabonaüzlet igazán lanyha és nem bír föllendülni, mert fogyasztók csak a legszükségesebb dolgokat vásárolják, egyelőre javulásra nem nagy a reményünk.

Elkelt a mai hetipiacon:

400—500 mm. buza 15.60—15.80.

140—150 mm. tengeri 18.60—18.80.

Névl. jegyzés rezs 12.80—13.00.

" " árpa 13.40—13.60.

" " zab 15.00—15.40.

Az aradi és csanádi egyesült vasutak motor-menetrendje, érvényes 1906. márczius 1-től.

Arad - Győr-Ménfőcsanak - Mezőhegyes - Szeged. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., Gyors M., H.M.V., H.M.V., V.V.).

Szeged - Arad. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., Gyors M., H.M.V., H.M.V., V.V.).

Arad-Uj-Szt-Anna-Kétegyháza. Table with columns for stations (Állomások) and times (Helyi motor v., V.v.).

Szeged - Arad. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., Gyors M., H.M.V., H.M.V., V.V.).

Arad - Győr-Ménfőcsanak - Mezőhegyes - Szeged. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., Gyors M., H.M.V., H.M.V., V.V.).

Arad-Brád. Table with columns for stations (Állomások) and times (Szendélyo., Vo., Tar., Helyi motor v.).

Borossebes-Buttyin-Menyházafürdő. Table with columns for stations (Állomások) and times (Helyi motor v.).

Mezőhegyes-Kétegyháza. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., V.V., H.M.V., V.V., H.M.V.).

Brád-Arad. Table with columns for stations (Állomások) and times (Szendélyo., Vo., Tar., Helyi motor v.).

Menyházafürdő-Borossebes-Buttyin. Table with columns for stations (Állomások) and times (Helyi motor v.).

Kétegyháza-Mezőhegyes. Table with columns for stations (Állomások) and times (H.M.V., V.V., H.M.V., V.V., H.M.V.).

Borosjenő-Csérmé. Table with columns for stations (Állomások) and times (Vegyves v.).

Csérmé-Borosjenő. Table with columns for stations (Állomások) and times (Vegyves v.).

Tégla

kapható

a vasut közelében levő téglagyártási telepről. 998

Utalvány váltandó lakásomra.

Kirle Antal

Fiórlán-utca 6b. szám.

6348—1906. sz.

Hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak intézvénye értelmében ezennel közhírré tesszük, hogy a gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1906. év folyamán hat időségi tanfolyam fog tartatni, a következő becsztás mellett: május hó 1—21-ig földmives képzés; május hó 22-től június 11-ig erdőőrök, június hó 15—28-ig lelkészek, július hó 1—21. és július hó 24-től augusztus 18-ig néptanítók, végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Céljük ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhésztudás elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint hogy a méhselejteknél és méhészeti segédeszközöknek háziipari elkészítését is megtanulják.

Mindenik tanfolyam hallgatói annak tartalma miatt teljes ellátásban, díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket gazolják, s a magy. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16 vonalszakasza között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személy és vegyes vonatok III. II. kocsiosztályában érvényes félárú menetjegy váltására jogosító igazolványt küldetik, melynek ára visszautazás költségeivel együtt a tanfolyamról való elutazáskor fog megterítetni. Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhívják, hogy 1 korona bélyegjeggyel ellátott folyamódványukat, melyben a foglalkozásuknak megjelölő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, a magy. kir. földmívelésügyi miniszterhez címelve fölbírási hatóságuk útján, a földmívelés és más foglalkozásuk pedig községük előjáróságának ajánlásával ellátva, az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal nyújtsák be.

Arad szab. kir. város tanácsának 1906. évi március hó 24-én tartott üléséről.

A vérszi tanács.

T. cz.

Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy a laudecki (Tirol)

electrochemische Werke r. t. calcium-carbid gyártmányainak délmagyarországi főraktárát átvetem.

Carbidgyártmányunk pormentes, egyenletes szemnagyságú, a gázt lassan fejlesztő. 15° Celsiusnál és 760 mm. légnyomásnál 290—300 liter acetyingáz nyeréséért jót állók.

Ezt a carbidot következő árakon ajánlom: 488

1—3 mm. kor	34	} temesvári raktárban.
4—7 " "	33	
8—15 " "	32	
16—35 " "	31	
(darabokban)		

Tisztelettel

Kriser Ede.

Az 1902. évi versenyző ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi mákói ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L.

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

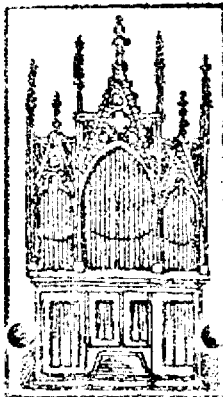
ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállit kitérő, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek, olcsón és kitérő szakértelemmel eszközöltenek. 421

Bővebbi felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálók.

Az 1896. évi kiállításon a nagy millenniumi éremmel kitüntetve.

Ügyes

fiatal ember,

nőtlen, ki puhafakereskedésben alkalmazva volt s ezen szakmát teljesen érti, a román nyelvet beszéli, nálam teljes ellátással s 20 korona kezdő fizetéssel

alkalmazást találhat.

Bizonyítványok és levelek **Hacker Sándor** fakereskedés Csermőn (Aradmegye) czimzendők.

Schveffer és Vörös

virágkereskedésük

Aradon, Minorita-palota.

Telefon szám 337.

Elfogad a legjutányosabb árakban

koszoru, csokor

és egyéb

virág-diszítések.

Parkirozásokra tervvel és költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. 645

Jegygyűrűk!

és mindennemű ékszerak 14 karatos anyagból és finom ezüsből, ugyszintén arany, ezüst, orosz tulaezüst és mindennemű fém és inga, fali, óbresztő órák rendkívül nagy választékban, olcsó árak mellett kaphatók

IGAZ SÁNDOR

mű-órás és ékszerész

Arad, Szabadság-tér.

Simonyi-utca sarkán, régi színház épület. 232

Fiatal hivatalnok,

ki magyarul, románul és némiképp németül is tud, jó megjelenésű, szolid, szorgalmas, az üzletszerzéshez is ért, és az itteni piacon és a megyében jól van bevezetve, egyik nagy, az összes ágazatokban művelő biztosító intézetnél állandó, később nyugdíjjal járó

alkalmazást találhat.

Előnyben részesülnek nőtlen 30—32 évesnél nem idősebb és a biztosítási üzletben kissé jártas, képzett urak. 956

Írásbeli ajánlatok „Állandó alkalmazást talál” jellegű alatt a lap kiadóhivatalába intézendők.

Alapított 1860.

Árak tekintetében versenyképes vagyok.

3 darab

szines divat-ing

(batiszt utánzat) 4 frt 70.

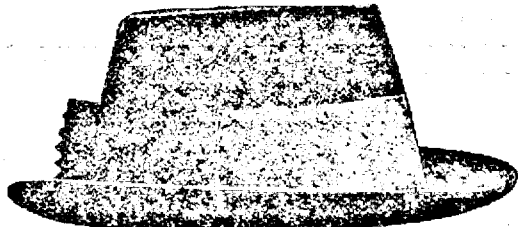
Angol zephir ingek remek színekben vannak raktáron.

Fehérműeket legkitűnőbb szabásban készítem el.

Áruk kitűnő minőségéért üzletem jó hírneve kezeskedik! — Szállékiekért az 1889. párisi világ és több más kiállításon kitüntetve!

MÜNZLI

Kalap újdonságaimat kérem megtekinteni.

Fővárosi és angol divatgyűjtemény által választott kalapokat legnagyobb választékban tartom raktáron!

ARAD.

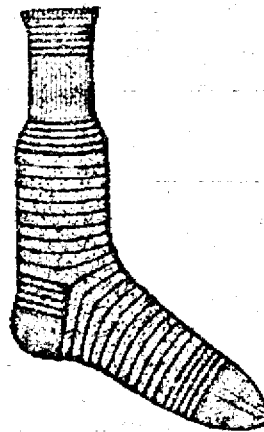
Állami telefon 213.

Kirakataimban állandóan a legizlésebb nyakkendő újdonságok láthatók.

Első gyulai iparáru! tavaszi és nyári

harisnyák.

3 pár dohány és szürke szín	frt —.72
3 pár divat csikos	— .90
3 „ selyem utánzat	1.—
3 „ divat csikos cerna	1.45

2486—1906. szám.

M. kir. államjósáigazgatóság, Arad

Versenyárgyalási hirdetemény.

Az aradi m. kir. jósáigazgatóság pályázatot hidret a Krassó-Szörény vármegyei Bégamonostor kincstári telepen fekvő istálló épületnek két tantermes iskola és két tanítói lakássá leendő átalakítására, valamint a szükséges melléképületek építésére.

A zárt írásbeli versenyárgyalás Aradon, a m. kir. jósáigazgatóság épületében 1906. évi április hó 21-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Kikiáltási ár: 13851 kor. 56 fillér azaz Tizenháromezer-nyolczszázötvenegy korona 56 fillér.

Ajánlattevők tartoznak az ajánlott összeg 5%-ával terhelt, vagy a megfelelő letéti nyugtával ellátott, lepecsételt, bélyegjegyes és kellő fölrásu írásbeli zárt ajánlatot benyújtani, a mely ajánlatnak tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát is, hogy az árlejtési és szerződési föltételeket ismeri s azoknak magát aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeget számokkal és betűkkel világosan ki kell írni.

Az ajánlatok a m. kir. jósáigazgatósághoz 1906. évi április hó 21-ének délelőtt 10 órájáig nyújtandók be.

Az építkezési részletes terveket, költségvetéseket és föltételeket vállalkozni szándékozók a nevezett hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetik.

Elkésett, valamint utóajánlatok és táviratok figyelembe nem vétetnek.

Aradon, 1906. évi márczius hó 22-én.

995

Magyar kir. jósáigazgatóság.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

2485—1906. szám.

M. kir. jósáigazgatóság.

Versenyárgyalási hirdetemény.

Az aradi m. kir. jósáigazgatóság pályázatot hirdet a Krassó-Szörénymegyei Igazfalva kincstári telepes községben meglevő állami elemi iskola átalakítására, illetve megnagyobbitására. A zárt írásbeli versenyárgyalás Aradon, a m. kir. jósáigazgatóság épületében 1906. évi április hó 20-ik napján d. e. II órakor fog megtartatni.

Kikiáltási ár: 5251 Korona azaz Otezerkettőszázötvenegy korona. Ajánlattevők tartoznak az ajánlott összeg 5%-ával terhelt, vagy a megfelelő letéti nyugtával ellátott, lepecsételt, bélyegjegyes és kellő fölrásu írásbeli zárt ajánlatot benyújtani, a melynek tartalmaznia kell azon nyilatkozatot is, hogy ajánlattevő az árlejtési és szerződési föltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeget úgy számokkal, mint betűkkel világosan ki kell írni.

Az ajánlatokat Aradon, a m. kir. jósáigazgatóságnál 1906. évi április hó 20-ik napjának d. e. 11 órájáig kell be-

nyújtani, ahol vállalkozni szándékozók a részletes terveket, költségvetéseket és föltételeket a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Elkésett, valamint utóajánlatokat és táviratokat a hivatal figyelembe nem vesz.

Aradon, 1906. évi márczius hó 22-én.

996

Magy. kir. jósáigazgatóság.

(Utánnymás nem díjaztatik.)

ad 329—II—1906. szám.

Hirdetemény.

Aradvármegye törvényhatósági közutain a folyó évben esz-közleendő hidépítési munkálatok a vármegye közigazgatási bizottságának 1390—1392. számú határozataival engedélyeztetvén, folyó évi április hó 28 án d. e. II órakor a vármegyei székház kis tanácstermében megtartandó zárt ajánlati versenyárgyalást hirdetek.

1. a mikalaka—nagyhalmágyi thgi közuton lévő 55., 145., 152. és 157. számú műárgyak újbólépítésére 14946 kor. 44 f. költséggel;

2. a kurtics—szt.-márton—simándi thgi közuton lévő 4. sz. hid újból építésére 7390 kor. 46 fillér költséggel;

3. az arad—zámi thgi közuton lévő 82., 110. és 115. sz. műárgyak s a 82—83. klm. szakaszon felállítandó korlátok munkálataira 9029 kor. 20 fill. költséggel;

4. a borosjenő—sikulai thgi közuton lévő 5. sz. áteresztő újbólépítésére 560 kor. 16 fillér költséggel;

5. a borossebes—dézsnai thgi közuton lévő 9. és 10. sz. műárgyak újból építésére 6100 kor. 60 fillér költséggel;

6. a muszka—silingya—butytyini thgi közuton lévő 8. és 32. számú áteresztők újból építésére 919 k. 95 fill. költséggel.

A versenyezni óhajtókat felhivom, hogy a munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 1/2 11 órájáig az aradi m. kir. államépítészeti hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a később érkező ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A munkacsoportok mindegyikére külön ajánlat teendő, s az ajánlathoz csatolandó az általános feltételekben előirt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bánatpénznek az aradi m. kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló közlg. letét nyugta.

A munkálatokra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek az államépítészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt naponkint megtekinthetők, s ugyanott a munkálatok költségvetése ivenként egy [1] koronáért megszerezhető.

Aradon, 1906. évi márczius hó 28-án.

994

M. kir államépítészeti hivatal.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Kedves ujdonság! Gyermek kötők!

Jancsika és Juliska

fiuknak

leányoknak

☞ kizárólag nálunk kaphatók. ☜

Árakkal jegyezve kirakatunkban megtekinthetők.

Rosenblüh H. és Társa.

8811

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Szőnyegmaradékok meglepő olcsón!

Szőnyegmaradékok meglepő olcsón!

PRÓ HIRDETÉSEK.**Kerestetik**

egy 2-3 szobás lakás, fürdőszobával, esetleg kis magános ház, lehetőleg a főtéren közelében. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja.

Csinosan butorozott

külön bejárattal szoba azonnal kiadó Andrassy-tér 20. sz.

Áthelyezés

miatt butor, konyha berendezéssel együtt sürgősen eladó, Vécsey-utca 4. 992

Aranykéz-utca 2.

száma házban 3 szoba és 1 konyhából álló, zárt folyosóval ellátott lakás május elsejétől kiadó.

Egy

önálló 27 éves római kat. vallású mézáros iparos vagyok, nősülés céljából óhajtanék ismeretséget kötni egy olyan hajadonnal, kinek pár ezer korona kész hozománya van. Fényképpel ellátott levelek kéretnek a kiadóhivatalba. 990

Egy rövid zongora

eladó Neumann Antalnál, Deák Ferencz-utca 36. sz. alatt. 798

1-2-3-as

új és használt vas pénzszekrény, állandó raktáron, használtakat ujakra becserélek. Pollák Arnold szállító, Arad. 662

Veszünk könyvtárakat

egyedülálló könyveket, Lexikonokat, jogi, szépirodalmi és egyéb munkákat legmagasabb árral. **INGUSZ I. és FIA** könyvkereskedése Arad. 235

Orczy-utca 19.

szám egy 70 forintos új családi Singer varrógép 30 frtért eladó. 1001

4 pár czipő

csak 5 korona 50 fillér

nevetséges áron kapható óriási mennyiségben történt bevásárlás folytán, míg a készlet tart. 1 pár férfi czipő, 1 pár női czipő barna vagy fekete bőrből, fűzős, erős szegezett talppal, legújabb szabású, továbbá 1 pár férfi és 1 pár divatos női czipő, könnyű bőrből, a legegységesebb kiállítású s mind a 4 pár csak 5 kor. 50 fillérért kapható.

Megrendelésnél elegendő a hosszúság megadása. A megrendelés utánvét mellett

A. Gelb, czipőgyárúháza

Krakkau No. 115. küldendő.

Kicsérelés vagy a pénz visszaküldése eszközöltetik, miáltal a kár teljesen kivan zárva. 989

Nagymennyiségű maculatura

eladó a kiadóhivatalban.

Százezer esetben kipróbált, ártalmatlan, tartós, remek színű **hajfestő** a

FÖLDES-tele

MELANOGENE

fekete, barna és világosbarna színekben. 3871

Ára: 2 kor. 80 fill.

Az eredeti haj színétől meg nem különböztethető, nem piszkít, nem kopik, lemoshatatlan s folismerhetetlen.

Készíti: **FÖLDES K. ARAD.**

Veszek

uraságoktól használt nyári és téli férfi ruhákat, utazóbundákat, háló, ebédlő és más butorokat 618

a legmagasabb áron veszek és eladok. Kivánatra vagy levélbeli meghívásra házhoz is megyek.

Menczer Márton

Arad, Árpád-tér 5. sz.

(Izraelita templom épület.)

Vegyeskereskedés!**Orsovai duna-hal!**

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, hogy Aradon, **Deák Ferencz-utca 39. sz.** alatt van, a Sebessy-féle asztalos áruk gyárával szemben az orsovai halhoz címzett Bregger I. özég üzlete szombaton egész nap zárva, vasárnap egész nap nyitva van. Egyben van szerencsém tudatni, hogy megérkezett egy halzállomány szép nagy és olcsó halakból.

Holnaptól kezdve üzletemben lehet kapni erdélyi schmirre maczeszt és közönséges maczeszt. Vasárnaptól kezdve macseszliszt is lesz, hétfőtől pedig mindenemű húsvéti csikk kapható olcsó áron. Továbbá kaphatók mindenféle déli-gyümölcsök és zöld főzelékek.

Felhívom az uraságok b. figyelmét, kiknek zöldség-újdoncságaik vannak, azokat a legmagasabb árral megveszem szállításra.

A halak Éles Ármín ur főközletében ugyanazon árral kaphatók, mint nálam.

A nagyérdemű közönség becses partfogását kéri

Lutwak I.

343 teljhatalmu üzletvezető.

Postai megrendeléseket Lutwak I. Arad, Deák Ferencz-utca 39. szám alá kérem intézni, ahol azok a következő órák belül lelkiismeretesen lesznek elfintézva.

Értesítés.

Sürgősen eladó egy waggon 986

savanyu káposzta, aprítva.

Venni szándékozók forduljanak **Sütő Istvánhoz, Arad, Ferencz-tér 6.**

Nagybani vevésnél 100 kg.-ként **16** kor. Kicsinyben kg.-ként **24** fillér.

Önnek is érdeke!

ha vásárolni akar, hogy el ne mulassza **Hegedüs Ármín** újonnan berendezett rőfös női-divat áruházát megtekinteni.

Áruházam ma már teljesen föl van szerelve a legújabb és legdivatosabb árukkal.

 Utolérhetetlen olcsó áraim minden versenyt kizárnak!

Reklam cikkek árai:

Föltünő szép divatos koczkás ruha és blous kelme métere 33 kr.

Ombreé, finom elegáns blous kelme az idény királya, métere 65 kr.

Ami senkinek nincs; egy két személyes brillantin paplan ezelőtt 4 frt, most 2.95.

Hazai vászongyárak egyedüli lerakata nálam van egész Aradvármegye részére!

Olyan óriási választékot 120 és 140 cmtr. széles ruha és blouskelmébe csak a fővárosi üzletekbe találhat.

Kérem kirakataim figyelmes megtekintését és a nagybecsű közönség szives támogatását.

Kiváló tisztelettel

HEGEDÜS ÁRMÍN

Aradon, a Szabadság-téren 17. sz. alatt, a 13 vértanu szoborral szemben.

 Figyeljünk a kékre festett kirakatra!